

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TRABZON YOMRA BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	9
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	12
7. DENETİM BULGULARI	12

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu Tablosu	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri Tablosu	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri Tablosu	6
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler Tablosu	7
Tablo 8: Gayrimenkul Hesaplarına Dair Yıl Sonu Bakiye Tablosu	13
Tablo 9: Menkul Varlık Hesaplarına Dair Yıl Sonu Bakiye Tablosu	21
Tablo 10: Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Harcamalarda Ödenek Sınırı Aşımı Tablosu	34
Tablo 11: Gelir Tahakkuk Tahsilat Durumları ve Oranları Tablosu	57
Tablo 12: İnşaat Sınıflarına Göre Bina Sayıları Tablosu	72

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
KDV	Katma Değer Vergisi
KHK	Kanun Hükümünde Kararname
LTD. ŞTİ.	Limited Şirket
NO	Numara
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TL	Türk Lirası
ÜFE	Üretici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Gayrimenkullere İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Gerçeği Yansıtması
2. Tahsisli Gayrimenkullere Dair Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması
3. Belediyeye Ait Gayrimenkuller İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi
4. Gayrimenkulün Tamamlayıcı Parçası Olan Varlıkların Yıl Sonu İtibarıyla Giderleştirilmesi
5. Kamulaştırma Davası Kararına İstinaden Açılan Hesaba Gönderilen Kamulaştırma Bedelinin Banka Hesabında İzlenmeye Devam Edilmesi
6. Genel Hizmet Alanlarının İz Bedeli Üzerinden Kayıt Altına Alınmaması
7. Menkul Varlıklara Dair Muhasebe Kayıtlarının Gerçeği Yansıtması
8. Dayanıklı Menkul Varlıklar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi
9. Kullanılma İmkânı Kalmayan Maddi Duran Varlıkların Hatalı Hesaplarda Takip Edilmesi
10. Cari Yılda Yapılan Mal/Malzeme Tedariklerinin Bazılarının Doğrudan Giderleştirilmesi
11. İktisadi Değer Taşıyan Yazılım ve Lisans Tedariklerinin Bazılarının Doğrudan Giderleştirilmesi
12. Bir Yıldan Daha Uzun Süreli Verilmiş Teminatların Dönen Varlık Olarak Takip Edilmesi
13. İller Bankası Ortaklık Payının Muhasebe Kayıtlarında Noksan Olarak Yer Alması
14. Taksitlendirilerek Tecil Edilmiş Vergi Borcunun Muhasebe Kayıtlarında Noksan Olarak Yer Alması
15. Ödeme Vadesi Bir Yıldan Daha Kısa Kredi Taksitlerinin Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Olarak Takip Edilmesi
16. Faaliyet Dönemi İçerisinde İfa Edilen Kıdem Tazminatına Dair Karşılık Ayırma ve Ödeme İşlemlerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

B. Diğer Bulgular

1. İhale Usulleri ile Temin Edilmesi Gereken Alımların Kısımlara Bölünmek Suretiyle Doğrudan Teminle Satın Alınması
2. Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilen ve Belli Süreyi Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması
3. Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması
4. Garanti Öngörülen Bazı Mal Alım İhalelerinde Alınan Kesin Teminat Mektuplarının Sürelerinin Garanti Sürelerini Karşılamaması
5. Bazı Mal Alım İhalelerinde Muayene ve Kabul Komisyonu Kurulmamış Olması
6. Akaryakıt Mal Alımı İhalesinde Mevzuata Aykırılıklar Bulunması
7. Belediye Tarafından Yapılan Harcamalarda Tasarruf Tedbirlerine Riayet Edilmemesi
8. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
9. Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı İçin Şirket İle Sözleşme İmzalanmaması
10. Doğrudan Hizmet Alımı Kapsamında Çalıştırılan Personele İlişkin Olarak Belediye Şirketine Hakedişlerin Eksik Ödenmesi
11. Sosyal Denge Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması
12. Belediye Taşınmazlarının İhale Yapılmaksızın Ecrimisil Karşılığı Kullandırılması
13. Maddi Duran Varlıkların Peşin Satılmasına Dair Muhasebe Kayıtlarının Hatalı Yapılmış Olması
14. Taşınır Ambarlarının Kurulmaması
15. Kredi Kartlarıyla Yapılan Bazı Tahsilatların Mevzuatta Belirtilen Süre İçerisinde İdarenin Kamu Sermayeli Bankalardaki Hesaplarına Aktarılmaması
16. Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması

17. Ödenmeyen Vergi Alacaklarının Takibinde İzlenmesi Gereken Süreçlerin Yerine Getirilmemesi
18. Tahakkuk Eden Emlak, Çevre Temizlik ile İlan ve Reklam Vergilerinin Tahsilat Oranlarının Düşük Olması
19. Bazı Avansların Kanuni Süresi İçerisinde Mahsup Edilmemesi ve Bu Avanslarla Alakalı Mevzuatta Yer Alan İşlemlerin Yapılmaması
20. Bütçe Emanetlerinin Ödenmesinde Mevzuatta Belirtilen Sıraya Uyulmaması
21. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması İçin Tahsil Edilen Katkı Paylarının Zamanında Gönderilmemesi
22. Kalkınma Ajansı Payının Kamu İdareleri Payları Hesabında İzlenmemesi
23. Büyükşehir Belediyesi Tarafından Otoparklardan Elde Edilen Gelirlerden Kuruma Aktarılması Gereken Payların Takibinin Yapılmaması
24. İmar Planı Değişikliğine Dair Değer Artış Payı Hakkında Yönetmelik Uyarınca Kurulması Gereken Kıymet Takdir Komisyonunun Kurulmaması
25. İmar Programlarının Hazırlanmaması
26. İmar Programlarının Mevzuatta Öngörülen Süre Zarfında Hazırlanmaması Nedeniyle 1/10 Oranında Emlak Vergisi Uygulamasına Devam Edilmesi
27. Bazı İşletmelerin, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyet Göstermesi
28. Ulusal Bayram Gününde Çalışacak İşletmelere İlişkin Ruhsat Verme İşlemlerinin Yapılmaması
29. Emlak Vergisinin Tespitinde Dikkate Alınan Binaların İnşaat Sınıflarının Gerçeğe Uygun Şekilde Belirlenmemesi
30. Yetkilendirilmiş Muayene Kuruluşuyla Meclis Kararı Olmaksızın Asansör Periyodik Kontrolüne İlişkin Hizmet Protokolü İmzalanması
31. Sosyal Yardım Süreçlerini Detaylandıran Bir Düzenlemenin Bulunmaması

32. Otopark Hesabında Toplanan Meblağın Otopark Yapımı Yerine Cari Harcamalarda Kullanılması

33. Hayvanları Koruma Kanunu'nda Öngörölmüş Olan Oranda Kaynak Ayrılmaması ve Harcama Yapılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Yomra Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir. Belediye, büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan bir ilçe belediyesidir ve belediyenin sınırları, bulunduğu ilçenin mülki sınırlarıdır.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanunlarda kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımından ibarettir. Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun büyükşehir belediyesi tarafından sağlanması da hüküm altına alınmıştır. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını

karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'da Belediye organları; Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Belediye Meclisi, Belediye Başkanı ve 15 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilatı; norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar, kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok bir belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Yomra Belediyesinin teşkilat yapısında 11 birim belirlenmiştir. Bunlar; Yazı İşleri Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü, Muhtarlık İşleri Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü,

İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Plan ve Proje Müdürlüğü, Temizlik İşleri Müdürlüğü, Yapı Kontrol Müdürlüğü ve Zabıta Müdürlüğüdür. Meclis üyeleri arasından atanan bir başkan yardımcısı görev yapmaktadır. Belediyenin 11 hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre başkan ve başkan yardımcısına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu Tablosu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	145	16
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	73	8
Geçici İşçi	2	2
Toplam	220	26
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	92

Belediyenin doğrudan hissedarı olduğu toplam iki şirketi bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Yomra Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler çerçevesinde yürütmektedir.

Yomra Belediyesinin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklenen (+) / Düşülen (-) Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	18.323.000,00	0,00	5.104.000,00	23.427.000,00	23.155.701,83	271.298,17	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	2.766.000,00	0,00	223.000,00	2.989.000,00	2.894.026,26	94.973,74	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	227.300.000,00	0,00	-6.591.000,00	220.709.000,00	165.072.419,77	55.636.580,23	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	5.600.000,00	0,00	7.192.000,00	12.792.000,00	12.791.750,86	249,14	0,00
05	Cari Transferler	0,00	4.423.000,00	0,00	2.251.000,00	6.674.000,00	6.319.828,50	354.171,50	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	12.536.000,00	0,00	-1.942.000,00	10.594.000,00	2.864.859,76	7.729.140,24	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	552.000,00	0,00	0,00	552.000,00	380.508,94	171.491,06	0,00
08	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	28.500.000,00	0,00	-6.237.000,00	22.263.000,00	0,00	22.263.000,00	0,00
Toplam		0,00	300.000.000,00	0,00	0,00	300.000.000,00	213.479.095,92	86.520.904,08	0,00

Yomra Belediyesinin 2024 mali yılı bütçesi ile 300.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup cari yılda herhangi bir ek ödenek verilmediğinden 2024 yılı ödenek toplamı 300.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 213.479.095,92 TL bütçe gideri yapılmış ve 86.520.904,08 TL ödenek iptal edilmiş olup 2025 yılına devreden ödenek ise bulunmamaktadır.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	50.299.000,00	34.410.227,67	0,00	34.410.227,67	68,41
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	18.152.000,00	14.116.143,50	0,00	14.116.143,50	77,77
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	20.072.000,00	4.700.000,00	0,00	4.700.000,00	23,42
05- Diğer Gelirler	198.517.000,00	146.848.116,05	0,00	146.848.116,05	73,97
06- Sermaye Gelirleri	13.092.000,00	6.934.000,00	0,00	6.934.000,00	52,96
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
09- Red ve İadeler	-132.000,00	0,00	0,00	0,00	-
Toplam	300.000.000,00	207.008.487,22	0,00	207.008.487,22	69,00

Buna göre, 2024 yılında net bütçe geliri %69,00 olarak gerçekleşmiştir. Alınan bağış ve yardımlar %23,42, sermaye gelirleri %52,96 ve vergi gelirleri %68,41 ile beklentinin altında gerçekleşirken; beklentinin üzerinde gerçekleşen gelir kalemi ise bulunmamaktadır.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)*	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	18.323.000,00	23.155.701,83	126,38
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	2.766.000,00	2.894.026,26	104,63
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	227.300.000,00	165.072.419,77	72,62
04- Faiz Gideri	5.600.000,00	12.791.750,86	228,42
05- Cari Transferler	4.423.000,00	6.319.828,50	142,89
06- Sermaye Giderleri	12.536.000,00	2.864.859,76	22,85
07- Sermaye Transferleri	552.000,00	380.508,94	68,93
08- Borç Verme	0,00	0,00	-
09- Yedek Ödenekler	28.500.000,00	0,00	-
Toplam	300.000.000,00	213.479.095,92	71,16
*Bütçe ödeneği; başlangıç bütçesi ve ek bütçe toplamından teşekkül etmektedir.			

Buna göre, 2024 yılında bütçe giderleri tahmin edilenin %71,16'sı seviyesinde gerçekleşmiştir. Faiz giderinde bütçede öngörülen tutar %128,42 oranında, cari transferlerde bütçede öngörülen tutar %42,89 oranında aşılmıştır. Sermaye giderleri %22,85, sermaye transferleri %68,93 ve mal ve hizmet alım giderleri %72,62 ile beklentinin altında gerçekleşirken; diğer gider kalemleri beklentinin üstünde gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri Tablosu

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	17.986.545,37	28.158.333,68	34.410.227,67	56,55	22,20
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	4.517.824,60	7.123.409,13	14.116.143,50	57,67	98,17
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	3.020.000,00	2.903.000,00	4.700.000,00	-3,87	61,90
Diğer Gelirler	44.681.304,24	89.493.573,92	146.848.116,05	100,29	64,09

Sermaye Gelirleri	8.337.668,00	1.993.265,00	6.934.000,00	-76,09	247,87
Toplam	78.543.342,21	129.671.581,73	207.008.487,22	65,10	59,64
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	0,00	0,00	0,00	-	-
Net Toplam	78.543.342,21	129.671.581,73	207.008.487,22	65,10	59,64

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 77.336.905,49 TL’lik %59,64 oranında artış göstermiştir. Bu çerçevede cari yılda 2023 yılına göre, herhangi bir gelir kaleminde azalış olmazken; sermaye gelirlerinde 4.940,735,00 TL’lik %247,87 oranında, teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 6.992.734,37 TL’lik %98,17 oranında ve diğer gelirlerde 57.354.542,13 TL’lik %64,09 oranında artışlar, toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Artışın büyük oranda, diğer gelirler kaleminde tahmin edilenin üzerinde tahsilat yapılması sebebiyle olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri Tablosu

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	6.271.267,99	11.767.326,75	23.155.701,83	87,64	96,78
SGK Devlet Prim Giderleri	1.014.088,21	1.580.095,10	2.894.026,26	55,81	83,16
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	62.238.437,80	123.382.814,13	165.072.419,77	98,24	33,79
Faiz Giderleri	2.288.666,65	1.988.279,13	12.791.750,86	-13,13	543,36
Cari Transferler	1.534.033,88	3.444.629,58	6.319.828,50	124,55	83,47
Sermaye Giderleri	3.687.274,70	5.183.520,75	2.864.859,76	40,58	-44,73
Sermaye Transferleri	340.174,04	216.713,64	380.508,94	-36,29	75,58
Toplam	77.373.943,37	147.563.379,08	213.479.095,92	90,71	44,67

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre 65.915,716,84 TL ile %44,67 oranında artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında faiz giderlerinin 10.803.471,73 TL ile %543,36 oranında, personel giderlerinin 11.388.375,08 TL ile %96,78 oranında ve cari transferlerin 2.875.198,92 TL ile %83,47 oranında arttığı görülmektedir. Bu gider kalemlerindeki artış, 2024 yılındaki genel fiyat artışlarına paralel olarak gerçekleşmiştir. Sermaye giderleri ise 2.318.660,99 TL ve %44,73 oran ile azalış gösteren tek gider kalemi olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 251.937.919,69 TL, Faaliyet Geliri 206.970.826,16 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise enflasyon düzeltmesi ile birlikte 691.083,92 TL olarak gerçekleşmiştir.

Yomra Belediyesinin doğrudan hissedar olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedar Olduğu Şirketler Tablosu

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Yomra Belediyesi Personel Ltd. Şti..	50.000,00	50.000,00	100
2	Yomrabel-Kent Ticaret AŞ.	50.000,00	50.000,00	100

Belediyenin dolaylı olarak sermaye ortağı olduğu şirket bulunmamaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Yomra Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

a) Mizan cetveli

b) Temel mali tablolar

1) Bilanço

2) Faaliyet sonuçları tablosu

3) Nakit akış tablosu

c) Diğer mali tablolar

1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu

2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu

7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütölmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırlarının belirlenmesi konusunda; yetki devirleri ve sınırlarının yazılı hale getirilmemesi nedeninden dolayı eksiklikler bulunmaktadır.

İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları, herhangi bir eğitim veya bilgilendirme yapılmamış olması nedeniyle yeterli değildir.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir.

Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan hazırlanmamıştır.

İdare performans programı, çalışan sayısı kıyafetsizliği ve bilgi noksanlığı nedenlerinden dolayı mevzuata uygun şekilde hazırlanmamış ve zamanında da yayımlanmamıştır.

İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir.

Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmamıştır.

İdare tarafından yetki devri yapılmasını gerektiren bir husus bulunmamaktadır.

İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunlar farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmamıştır.

Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu muhteva bakımından mevzuata kısmen uygun hazırlanmış olup mevzu bahis raporun; Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in EK-1 “Birim ve İdare Faaliyet Raporlarının Şekli” kısmında yer alan başlıklardan bazılarının raporda yer almaması, yine mezkûr Yönetmelik’in “Birim ve idare faaliyet raporlarının kapsamı” başlıklı 26’ncı maddesinde faaliyet raporunda olması gerektiği belirtilen; bütçe hedef ve gerçekleştirmelerinde meydana gelen sapmaların sebeplerinin ve temel mali tabloların (faaliyet neticeleri tablosu, bilanço ve nakit akış tablosu) raporda olmaması, raporda yer alan “Üst Yöneticinin İç Kontrol Güvence Beyanı” ile “Mali Hizmetler Birim Yöneticisinin Beyanı”nda imza bulunmaması ve bu beyanların, bahsedilen Yönetmelik’in EK-2 ve EK-4 kısımlarında belirtilmiş olan taslak beyan metinleriyle uyumlu olmaması yönleriyle eksiklikleri bulunmaktadır.

İdarenin, Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, çalışan sayısı kıfayetsizliği ve bilgi noksanlığı nedenlerinden mütevellit değerlendirilmemektedir.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır.

İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Trabzon Yomra Belediyesinin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Gayrimenkullere İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Gerçeği Yansıtması

Belediyenin mülkiyetinde, idaresinde veya tasarrufunda bulunan gayrimenkullerin; cins tashihlerinin yapılmaması, kayıt formlarının tanzim edilmemesi ve icmal cetvellerinin hazırlanmaması sebebiyle, mali tablolarda yer alan 250 Arsa ve Araziler Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ile 252 Binalar Hesabının gerçeği yansıtmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin, maddi duran varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemlerin izah edildiği 187’nci maddesinde maddi duran varlıklar hakkında; Taşınır Mal Yönetmeliği ve Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik’in ilgili hükümleri ile maddede belirtilen diğer hükümlere göre işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik’in 10’uncu maddesi hükmü uyarınca; kamu idarelerinin mülkiyetlerinde, idarelerinde veya kullanımlarında bulunan gayrimenkullerin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının birbirine uygun olmaması

halinde, fiili kullanım vaziyetleri esas alınarak tapu kayıtlarında cins tashihlerinin yapılması gerekmektedir.

Anılan maddenin devamında, tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen gayrimenkullere ait cins tashihlerinin, bu gayrimenkulleri kullanan idarenin vaziyeti tespit eden yazısı üzerine, gayrimenkul maliki idareye ait olduğu belirtilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesi gereğince; kamu idareleri, kendilerine ait olan gayrimenkulleri ilgisine göre, Yönetmelik'e ekli formlarda yer alan bilgileri ihtiva edecek şekilde kaydedeceklerdir.

Kamu idarelerinin gayrimenkul kayıt ve kontrol işlemleriyle vazifeli birimlerince hazırlanan bu formlar, gayrimenkul icmal cetvelleri hazırlanmak üzere, mali hizmetler birimine gönderilir. Mali hizmetler birimince bu formlar birleştirilerek, Yönetmelik'in ekinde bulunan misale uygun şekilde, gayrimenkul icmal cetvelleri teşkil edilir. İcmal cetvelleri ve muhasebe kayıtları karşılaştırılarak, gerekli düzeltmeler yapılır.

Yapılan incelemede; cins tashihi işlemlerinin tamamlanmaması sebebiyle bazı gayrimenkullerin kullanım şekli ile tapuda yer alan bilgilerinin farklı olduğu, gayrimenkullere dair kayıt formlarının tutulmadığı, bu formlara istinaden hazırlanması icap eden gayrimenkul icmal cetvellerinin hazırlanmadığı ve icmal cetvellerine binaen yapılması lazım gelen muhasebe kaydı düzeltmelerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda gayrimenkullerin takip edildiği hesapların yıl sonu bakiyeleri yer almaktadır.

Tablo 8: Gayrimenkul Hesaplarına Dair Yıl Sonu Bakiye Tablosu

Muhasebe Kayıtlarında İlgili Hesapların Tutarları ve Yekûnu (TL)	
250 Arazi ve Arsalar Hesabı	140.237.395,52
251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı	21.464.250,22
252 Binalar Hesabı	70.994.485,34
Yekûn	232.696.131,08

Mevzubahis işlemlerin yapılmaması sebebiyle; bilançoda maddi duran varlıklar içerisinde yer alan 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ile 252 Binalar Hesabı kayıt ve tutar olarak gerçeği yansıtmamaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli işlemlerin ve kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Mevzuatta yer alan işlemler yapılarak gayrimenkullere dair icmal cetvellerinin gerçek vaziyeti yansıtabak şekilde hazırlanması ve bu cetvellere istinaden de gayrimenkullere ait muhasebe kayıtlarının düzeltilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Tahsisli Gayrimenkullere Dair Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

İdarenin tahsis ettiğı ve tahsisli kullandığı gayrimenkullerin muhasebe kayıtlarında yer almadığı görölmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğı'nin 250 Arazi ve Arsalar Hesabının işleyişinin izah edildiğı 189'uncu maddesinde, tahsise mevzu edilen arazi ve arsaların; tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden bu hesaba borç, 500 Net Değer Hesabına alacak, tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince ise kayıtlı değer üzerinden bu hesaba alacak, 500 Net Değer Hesabına borç kaydedileceğı ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının işleyişinin izah edildiğı 191'inci maddesinde, tahsise mevzu edilen yeraltı ve yerüstü düzenlerinin; tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden bu hesaba borç, 500 Net Değer Hesabına alacak ve varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının da 500 Net Değer Hesabına borç, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince ise kayıtlı değer üzerinden bu hesaba alacak, 500 Net Değer Hesabına borç ve varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının da 500 Net Değer Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceğı hüküm altına alınmıştır.

Yine aynı Yönetmelik'in 252 Binalar Hesabının işleyişinin izah edildiğı 193'üncü maddesinde, tahsise mevzu edilen binaların; tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden bu hesaba borç, 500 Net Değer Hesabına alacak ve varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının da 500 Net Değer Hesabına borç, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak; tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince ise kayıtlı değer üzerinden bu hesaba alacak, 500 Net Değer Hesabına borç ve varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının da 500 Net Değer Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceğı tanzim edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik mucibince yapılacak kayıtlar için kullanılacak olan hesaplar 2024 Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında yer almakta olup İdare tarafından tahsis edilen gayrimenkuller için alakasına göre; 250.02, 251.02 ve 252.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar Hesapları, 500.11 Tahsis Edilen Taşınmazlar Hesabı ve 500.13 Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarları Hesabının kullanılacağı; İdarenin tahsisli olarak kullandığı gayrimenkuller için ise; 250.03, 251.03 ve 252.03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar Hesapları ile 500.12 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar hesabının kullanılacağı belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, hem tahsis edilen hem de tahsisli olarak kullanılan gayrimenkullerin muhasebe kayıtlarında takip edilmesinin icap ettiği ve yapılacak olan muhasebe kayıtlarının tahsis etme ve tahsis alma vaziyetine göre farklı olacağı anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; Belediyenin başka idarelere tahsis ettiği 2 gayrimenkul ile başka idareler tarafından Belediyeye tahsis edilen 1 gayrimenkul bulunduğu ve bunlar için muhasebe kaydı yapılmadığı tespit edilmiş olup bu sebeple, bilançoda 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı, 252 Binalar Hesabı, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı ve 500 Net Değer/Sermaye Hesabı hatalı olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

İdarenin tahsis ettiği veyahut tahsisli olarak kullandığı gayrimenkullerle alakalı muhasebe kayıtlarının yapılması ve bu suretle mali tablolara doğru bilgi aktarılması gerekmektedir.

BULGU 3: Belediyeye Ait Gayrimenkuller İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi

Belediyenin mülkiyetinde bulunan yollar ve diğer yer üstü nizamlarının; iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veyahut veriminin artırılması maksadıyla yapılan tamirat-tadilat-yenileme harcamalarının, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı yerine 630 Giderler Hesabına kayıt edilerek doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının işleyişinin izah edildiği 191'inci maddesinde; 251 no.lu hesapta kayıtlı yeraltı ve

yerüstü nizamlarının iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veya veriminin arttırılmasına dair olarak bütçeye gider kaydıyla yapılan harcama tutarlarının yine 251 no.lu hesaba kaydedilmesi icap ettiği ifade edilmiş olup mezkûr Yönetmelik'in 630 Giderler Hesabına dair 372 ve 373'üncü maddelerinde ise; 251 no.lu hesapta takip edilen varlıkların iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veyahut veriminin arttırılmasına dair harcamaların 630 no.lu hesapta muhasebeleştirileceği şeklinde bir hüküm bulunmamaktadır.

Diğer yandan, Amortisman ve Tükenme Paylarına ilişkin 47 Sıra No.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nde; duran varlıklardan hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağı belirtilmiş olup bu Tebliğ'in 4'üncü maddesinde, duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi değerlerinin maliyet bedeli olacağı; maliyet bedelinin ise bir varlığın satın alınması, imal edilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin yekûnu olacağı, bir varlık için yapılan harcamaların kayıtlı değerine ilave edilmesi halinde amortisman hesaplamasının varlığın yeni değeri üzerinden yapılacağı belirtilmiştir.

Mezkûr Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları" başlıklı 6'ncı maddesinde ise; gayrimenkul hesaplarında kayıtlı duran varlıklar için yapılan harcamalardan, 34.000,00 TL'lik limiti aşanların değer artırıcı harcama olarak kabul edileceği hüküm altına alınmıştır. (mevzubahis limit 07.11.2023 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 114.000,00 TL olarak güncellenmiştir)

Yapılan inceleme neticesinde, Belediyenin sahibi olduğu yolların ve diğer yer üstü nizamlarının; iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veyahut veriminin arttırılması maksadıyla yapılan ve her biri 114.000,00 TL'lik sınırı aşan yekûn 5.522.112,00 TL'lik değer artırıcı harcamanın, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında izlenmeyerek 630 Giderler Hesabı vasıtası ile doğrudan giderleştirildiği tespit edilmiş olup bu sebeple, mali tablolarda 251 no.lu hesap 5.522.112,00 TL noksan, 630 no.lu hesap ise aynı tutarda fazla yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Yeraltı ve yerüstü nizamı olarak takip edilen varlıkların; veriminin arttırılması, kullanım süresinin uzatılması veyahut iyileştirilmesi saikiyle yapılan ve 114.000,00 TL'lik değer artırıcı gider haddini aşan harcamaların, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Gayrimenkulün Tamamlayıcı Parçası Olan Varlıkların Yıl Sonu İtibarıyla Giderleştirilmesi

İdare bünyesindeki park ve yeşil alanlarda, tamamlayıcı mahiyette ve gayrimenkul vaziyette bulunan varlıkların, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı yerine 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabında takip edildiği, yıl nihayetinde ise 630 Giderler Hesabı vasıtası ile giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabının mahiyetinin izah edildiği 115'inci maddesinde; idarelerce satılmak, imalatla veya diğer faaliyetlerde kullanılmak yahut sarf edilmek üzere edinilen ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, artık ve hurda gibi bir yıl veya faaliyet dönemi içinde sarf edilecek veyahut paraya çevrilecek varlıkların izlenmesi için bu hesabın kullanılacağı ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının mahiyetine dair 190'ıncı maddesinde ise; bu hesabın, herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise mevzu edilenlerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Anılan Yönetmelik mucibince yapılacak kayıtlar için kullanılacak olan hesaplar 2024 Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında yer almakta olup İdare mülkiyetindeki park ve yeşil alanlar ile bunların mütemmim cüzleri, 251.01.20.02 Parklar ve Yeşil Alanlar Hesabında takip edilmelidir.

İdarenin mali tabloları incelendiğinde; bulunduğu park ve yeşil alanın tamamlayıcı bir parçası sayılması lazım gelen ve sabit vaziyette bulunan çocuk oyun grupları, bank ve çöp kovası gibi varlıkların, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı yerine 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabında izlendiği ve yıl nihayetinde ise 630 Giderler Hesabı kullanılarak kayıtlardan çıkarıldığı tespit edilmiştir. Bu sebeple, mali tablolarda 251 no.lu hesap ve 630 no.lu hesap 758.507,84 TL tutarında hatalı olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, kayıtların mevzuata uygun şekilde yapılacağı ifade edilmiştir.

İdarenin mülkiyetindeki park ve yeşil alanların mütemmim cüzü olan ve tahmini faydalanma süresi bir yılın üzerinde bulunan varlıkların, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Kamulaştırma Davası Kararına İstinaden Açılan Hesaba Gönderilen Kamulaştırma Bedelinin Banka Hesabında İzlenmeye Devam Edilmesi

Mahkeme kararına binaen açılmış kamulaştırma hesabına, kamulaştırılan arsa için gönderilmiş ve yıl nihayeti itibarıyla da tamamı arsa maliklerine aktarılmış olan tutarın, 102 Banka Hesabında izlenmeye devam edildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 102 Banka Hesabının mahiyetinin izah edildiği 55'inci maddesinde; bu hesabın, idare adına bankaya yatırılan paralar ve bankaya takas için verilen çeklerden, takas işlemi tamamlananlar ile tanzim edilen çek ve gönderme emirlerinden ilgililerine ödendiği veya gönderildiği bildirilen çek ve gönderme emri tutarlarının kaydı için kullanılacağı, mezkûr Yönetmelik'in aynı hesabın işleyişine dair 57'nci maddesinde; bankaca idareye gönderilen banka hesap özet cetvelleri ile ödendiği veya ilgili yerlere gönderildiği bildirilen çek veya gönderme emri tutarlarının bu hesaba alacak, 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yine aynı Yönetmelik'in 250 Arsa ve Araziler Hesabının işleyişine dair 189'uncu maddesinde ise; bütçeye gider kaydedilmek suretiyle edinilen arsa ve arazilerin, maliyet bedeli üzerinden bir taraftan bu hesaba borç, kesintilerin ilgili hesaplara, ödenmesi gereken tutarın 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı yahut ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; kamulaştırılan arsa sebebiyle İdare hakkında Asliye Hukuk Mahkemesinde dava açıldığı, dava neticesinde kamulaştırma bedelinin 2.451.739,79 TL olarak belirlenerek bu tutarın açılacak kamulaştırma hesabına yatırılması şeklinde karar verildiği, İdarenin herhangi bir tasarruf hakkı bulunmayan kamulaştırma hesabına belirtilen tutarın gönderildiği ve gönderilen tutarın tamamının alakalı arsa maliklerine ödendiği, ancak mevzu bahis hesaba gönderilen kamulaştırma bedelinin, 102 Banka Hesabında takip edilmeye devam edildiği ve 250 Arsa ve Araziler Hesabına, kamulaştırma bedeli ödemesi ile alakalı herhangi bir kayıt yapılmadığı tespit edilmiştir. Yapılan hatalı işlem sebebiyle; bilançoda 102 no.lu hesap 2.451.739,79 TL fazla, 250 no.lu hesap ise aynı tutarda noksan yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli düzeltmelerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Kamulaştırma sebebiyle ödenen tutarların alakalı varlık hesaplarında takip edilmesi ve bu suretle mali tablolara doğru veri aktarılması gerekmektedir.

BULGU 6: Genel Hizmet Alanlarının İz Bedeli Üzerinden Kayıt Altına Alınmaması

İdarenin mülkiyetinde bulunan ve "Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in EK 1'deki kayıt planının "Genel Hizmet Alanları" başlığı altında yer alan taşınmazların emlak vergi değerleri üzerinden kayıtlarda yer aldığı görülmüştür.

Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesine göre; kamu idareleri, mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilen ve elden çıkarılan taşınmazlarını, miktar ve değer olarak takip etmek amacıyla kayıt altına alacaklardır.

Taşınmazların hangi değerler üzerinden kayıt altına alınacağı ise yine 5'inci maddede açıklanmış olup, buna göre orta malları ile genel hizmet alanları başlığı altında yer alan taşınmazların iz bedeli üzerinden kayıtlara alınacağı hüküm altına alınmıştır. "İz bedeli" ile ilgili tanımlamalar 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde yer almaktadır. Buna göre; iz bedeli, gerçek değeri tespit edilemeyen veya edilmesi uygun görülmeyen ancak, hesaplarda izlenmesi gereken iktisadi kıymetlerin muhasebeleştirilmesinde kullanılan en düşük tutardır.

Yapılan incelemede, İdare mülkiyetinde yer alan bazı parklar ve yeşil alanlar ile yolların genel hizmet alanları başlığı altında yer almasına karşın iz bedeli üzerinden kayıtlara alınması gerekirken emlak vergi değerleri üzerinden kayıt altına alındığı tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, gerekli işlem ve kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, iz bedelinin; hesaplarda izlenmesi gereken iktisadi kıymetlerin muhasebeleştirilmesinde kullanılan en düşük tutar şeklindeki tanımı dikkate alınarak ve açıklanan nedenlerle bahsi geçen taşınmazların iz bedeli üzerinden kayıtlara alınması gerekmektedir.

BULGU 7: Menkul Varlıklara Dair Muhasebe Kayıtlarının Gerçeği Yansıtması

Cari yıl için İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli tanzim edilmediği ve menkul varlıklara dair muhasebe kayıtlarının gerçeği yansıtmadığı görülmüştür.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun taşınır işlemlerine ilişkin hükümlerine istinaden çıkarılan Taşınır Mal Yönetmeliği uyarınca menkul kayıtlarını tutmak ve mali yıl sonunda Taşınır Yönetim Hesabını tanzim etmekle yükümlü kılınmışlardır.

10.10.2024 tarih ve 32688 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği'nin;

“Tanımlar” başlıklı 4'üncü maddesinde; demirbaşlar, makine ve cihazlar ile taşıtlar menkul olarak tarif edilmiştir.

“Belge ve cetveller” başlıklı 10'uncu maddesinde; taşınır yönetim hesabını teşkil eden cetvellere teferruatlı olarak yer verilmiştir.

“Taşınırların kaydı” başlıklı 12'nci maddesinde; kamu idarelerine ait menkullerin nasıl kayıt altına alınacağı ve nasıl takip edileceği ifade edilmiştir.

“Kayıt zamanı, kayıt değeri ve değer tespit komisyonu” başlıklı 13'üncü maddesinde; menkullerin, edinme şekline bakılmaksızın kamu idaresince kullanılmak üzere teslim alındığında giriş kaydedileceği; sarfiyata verildiğinde, satıldığında, başka harcama birimlerine devredildiğinde, bağışlandığında veya yardım yapıldığında, çeşitli sebeplerle kullanılamaz hale geldiğinde, hurdaya ayrıldığında veya kaybolma, çalınma, canlı menkulün ölümü gibi yok olma hallerinde ise ne şekilde çıkış kaydedileceği teferruatlı şekilde izah edilmiştir.

“Taşınır giriş ve çıkış işlemlerinin muhasebe birimine bildirilmesi” başlıklı 30'uncu maddesinde; maddi duran varlık hesaplarında izlenen menkullere dair işlemlerin muhasebe birimine gönderilmesinin zaruri olduğu, muhasebe yetkililerinin ise kendilerine gönderilen menkul işlemlerine uygun olarak muhasebe kayıtlarını tutması icap ettiği belirtilmiştir.

“Taşınır mal yönetim hesabı” başlıklı 34'üncü maddesinde ise; menkul kayıt ve işlemlerinin usulüne uygun yapıp yapılmadığının harcama yetkilisi tarafından kontrol edileceği, taşınır mal yönetim hesabının teftişe esas olmak üzere taşınır kayıt yetkilisi tarafından

harcama birimleri itibarıyla hazırlanacağı, ayrıca taşınır kontrol yetkilisince taşınırın kayıt ve belgeler ile mali tablolara uygunluğunun kontrol edilerek imzalanacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinden, İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelinin tanzim edilmesinin zaruri olduğu ve bu cetvelde yer alan tutarlar ile muhasebe kayıtlarında yer alan tutarların birbiriyle aynı olması lazım geldiği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelinin tanzim edilmediği ve bu sebeple, menkul varlıklara dair muhasebe kayıtlarının mesnetten yoksun olduğu tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda menkul varlıkların takip edildiği hesapların yıl sonu bakiyeleri yer almaktadır.

Tablo 9: Menkul Varlık Hesaplarına Dair Yıl Sonu Bakiye Tablosu

Muhasebe Kayıtlarında İlgili Hesapların Tutarları ve Yekûnu (TL)	
253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı	13.466.593,12
254 Taşıtlar Hesabı	41.593.246,03
255 Demirbaşlar Hesabı	17.573.336,73
Yekûn	72.633.175,88

Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli tanzim edilmemesi sebebiyle; bilançoda 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı, 254 Taşıtlar Hesabı ile 255 Demirbaşlar Hesabı kayıt ve tutar olarak gerçeği yansıtmamaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli işlemlerin ve kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Belediye tarafından; İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli tanzim edilmesi, bu cetvele istinaden menkul varlıklara dair muhasebe kayıtlarının tashih edilmesi ve mali tablolara gerçek vaziyeti yansıtacak şekilde doğru veri aktarılması gerekmektedir.

BULGU 8: Dayanıklı Menkul Varlıklar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi

İdarenin mülkiyetinde bulunan dayanıklı menkullere dair o varlığın değerini artıran, kullanım süresini uzatan ve hizmet kalitesini artıran mahiyetteki harcamaların, ilgili menkulün

kayıtlı değerine ilave edilmeyip 630 Giderler Hesabı kullanılarak doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin maddi duran varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemleri açıklayan 187'nci maddesinde; maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya imal edilen mal veya hizmetlerin imalat maliyetini azaltan her türlü maliyetin, ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edileceği ve amortisman hesaplamasında da dikkate alınacağı, bunların haricinde yapılan her türlü normal bakım ve onarım harcamalarının ise gider olarak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Diğer yandan, 04.11.2015 tarih ve 29522 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Amortisman ve Tükenme Paylarına ilişkin 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin 4'üncü maddesinde; duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi değerlerinin maliyet bedeli olacağı, maliyet bedelinin ise, bir varlığın satın alınması, imal edilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin toplamı olacağı, bir varlık için yapılan harcamaların, kayıtlı değerine ilave edilmesi halinde amortisman hesaplamasının varlığın yeni değeri üzerinden yapılacağı belirtilmiştir.

Mezkûr Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları" başlıklı 6'ncı maddesinde ise; hesaplarda kayıtlı dayanıklı menkullerin her biri için 14.000,00 TL'yi aşan harcamaların değer artırıcı harcama olarak kabul edileceği ve ilgili varlığın kayıtlı değerine ilave edilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. (mevzubahis limit 07.11.2023 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 52.000,00 TL olarak güncellenmiştir)

Yapılan incelemede, Belediyenin sahibi olduğu iş makineleri ve vasıtaların; değerini artıran, faydalanma süresinin uzatan yahut hizmet kalitesini yükselten ve her biri 52.000,00 TL'lik sınırı aşan yekûn 8.227.199,34 TL'lik değer artırıcı harcamanın 253 no.lu yahut 254 no.lu hesapta izlenmeyerek 630 Giderler Hesabı vasıtası ile doğrudan giderleştirildiği tespit edilmiştir. Bu sebeple; mali tablolarında 253 no.lu hesap 6.237.057,60 TL ve 254 no.lu hesap 1.990.141,74 TL tutarlarında noksan, 630 no.lu hesap ise 8.227.199,34 TL tutarında fazla olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, kayıtların mevzuata uygun şekilde yapılacağı ifade edilmiştir.

Dayanıklı menkul varlıkların değerinin arttırılması, kullanım süresinin uzatılması veyahut hizmet kalitesinin yükseltilmesi saikiyle yapılan ve değer artırıcı gider haddi olan 52.000,00 TL'yi aşan harcamaların, alakalı maddi duran varlık hesaplarında takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Kullanılma İmkânı Kalmayan Maddi Duran Varlıkların Hatalı Hesaplarda Takip Edilmesi

Kullanılma imkanını yitirmiş olan maddi duran varlıkların, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı yerine 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı ve 255 Demirbaşlar Hesabında izlendiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabının işleyişinin izah edildiği 195'inci maddesinde; yıkılma, eskime ve iktisadi ömrünü tamamlama gibi sebeplerle tesis, makine ve cihaz olma vasfı ortadan kalkan tesis, makine ve cihazların kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına borç; bu varlıklar için ayrılmış olan amortisman tutarının 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 255 Demirbaşlar Hesabının işleyişinin izah edildiği 199'uncu maddesinde; eskime veya iktisadi ömrünü tamamlama gibi sebeplerle demirbaş olma vasfı ortadan kalkan demirbaşların, kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına borç; ayrılmış olan amortisman tutarının 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Yine aynı Yönetmelik'in 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının işleyişine dair 225'inci maddesinde ise; kullanılma imkanlarını yitiren maddi duran varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak; ayrılmış olan amortisman tutarının 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği tanzim edilmiştir.

Yapılan incelemede; eskime veyahut ömrünü tamamlama gibi sebeplerle makine-cihaz/demirbaş olma vasfı ortadan kalkan muhtelif maddi duran varlıkların İdarede mevcut olduğu, mevzubahis varlıkların sayısı ve değeri ile alakalı 2024 yıl sonu itibarıyla herhangi bir çalışma ifa edilmediği ve kullanılma imkanını yitiren bu varlıkların; 253 Tesis, Makine ve

Cihazlar Hesabı ile 255 Demirbaşlar Hesabından, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına aktarılmadığı tespit edilmiş olup bu sebeple, bilançoda 253, 255, 257, 294 ve 299 no.lu hesaplar hatalı olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli çalışmaların ve kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Herhangi bir sebeple faydalanma imkânı ortadan kalkmış olan maddi duran varlıkların, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 10: Cari Yılda Yapılan Mal/Malzeme Tedariklerinin Bazılarının Doğrudan Giderleştirilmesi

Cari yılda gerçekleştirilen ilk madde-malzeme mahiyetindeki tedariklerin bazılarının, 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabına kaydedilmediği ve alındığı anda 630 Giderler Hesabı vasıtası ile giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabının mahiyetinin izah edildiği 115'inci maddesinde; idarelerce satılmak, imalatı veya diğer faaliyetlerde kullanılmak yahut sarf edilmek üzere edinilen ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, artık ve hurda gibi bir yıl veya faaliyet dönemi içinde sarf edilecek veyahut paraya çevrilecek varlıkların izlenmesi için bu hesabın kullanılacağı ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabının işleyişinin izah edildiği 116'ncı maddesinde; satın alınan ilk madde ve malzemelerin maliyet bedelleri üzerinden bu hesaba borç kaydedileceği, sarf edilmek maksadıyla kamu idaresinin ilgili birimlerine verilen yahut kullanılan ilk madde ve malzemelerin ise bu hesaba alacak, 630 Giderler hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

İdarenin mali tabloları incelendiğinde; giyecek malzemesi, temizlik malzemesi ve elektrik malzemesi tedariklerinin; 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabına kaydedilmeksizin doğrudan 630 Giderler Hesabı kullanılmak suretiyle muhasebeleştirildiği tespit edilmiş olup mevzu bahis malzemeler yıl içerisinde sarf edildiğinden her ne kadar mali tablolarda hataya sebebiyet verilme de, bu malzemelerin alındığında 150 no.lu hesaba kaydedilmemesi mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

İlk madde ve malzeme mahiyetindeki alımların, tedarikle beraber 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabına kaydedilmesi, sadece kullanıma verildiği/sarf edildiği hallerde 630 Giderler Hesabı kullanılarak kayıtlardan çıkarılması gerekmektedir.

BULGU 11: İktisadi Değer Taşıyan Yazılım ve Lisans Tedariklerinin Bazılarının Doğrudan Giderleştirilmesi

Cari yılda tedarik edilmiş olan muhtelif bilgisayar yazılımı ve lisanslarının, 260 Haklar Hesabı yerine 630 Giderler Hesabına kaydedildiği ve bu suretle doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 260 Haklar Hesabının mahiyetinin izah edildiği 210'uncu maddesinde; bedeli mukabilinde edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler sebebiyle yapılan ve iktisadi değer taşıyan harcamaların izlenmesi için 260 no.lu hesabın kullanılacağı, mezkûr Yönetmelik'in 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının mahiyetinin izah edildiği 214'üncü maddesinde ise; maddi olmayan duran varlık bedellerinin, kullanılabilecekleri süre içerisinde yok edilmesini izlemek için 268 no.lu hesabın kullanılacağı ifade edilmiştir.

Amortisman ve Tükenme Paylarına ilişkin 47 Sıra No.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasında ise; maddi olmayan duran varlıklar hesap grubunda izlenen varlıklar için amortisman oranının %100 olduğu ve bu varlıkların alındığı yılın nihayetinde tamamen amorti edileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinden anlaşılabileceği üzere; satın alınan yazılımlar ve lisanslar, 260 Haklar Hesabına kaydedilmeli ve dönem sonunda bu maddi olmayan duran varlıkların tamamı için amortisman ayrılmalıdır.

İdarenin mali tabloları incelendiğinde; Belediye tarafından tedarik edilen bazı yazılım ve lisansların, 260 Haklar Hesabında izlenmeyerek 630 Giderler Hesabı vasıtası ile doğrudan giderleştirildiği tespit edilmiş olup bu sebeple, bilançoda 260 no.lu hesap ve 268 no.lu hesap 156.284,00 TL tutarında noksan yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Bedeli mukabilinde tedarik edilen yazılım ve lisansların 260 Haklar Hesabında takip edilmesi ve bunlar için yıl sonunda 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabı kullanılarak %100 oranında amortisman ayrılması gerekmektedir.

BULGU 12: Bir Yıldan Daha Uzun Süreli Verilmiş Teminatların Dönen Varlık Olarak Takip Edilmesi

Bir yıldan daha uzun süreli verilmiş olan teminatların, 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı yerine 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında izlendiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabının mahiyetinin izah edildiği 95'inci maddesinde; idarece bir işin yapılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin ya da diğer işlemlerin karşılığı olarak geri alınmak üzere diğer kamu idareleri veya kişilere bir yıldan daha az süreli verilen depozito ve teminat mahiyetindeki değerlerin izlenmesi için 126 no.lu hesabın kullanılacağı ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabının mahiyetinin izah edildiği 168'inci maddesinde ise; kamu idarelerince, bir işin yapılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin ya da diğer işlemlerin karşılığı olarak diğer kamu idareleri veya kişilere bir yıldan daha uzun süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlenmesi için 226 no.lu hesabın kullanılacağı belirtilmiştir.

İdarenin mali tabloları incelendiğinde; uzun vadeli olarak verilmiş ve bir yılı aşan sürede geri alınacak teminatların, 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı yerine 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında izlendiği tespit edilmiş olup bu sebeple, bilançoda 126 no.lu hesap 37.521,75 TL fazla, 226 no.lu hesap ise aynı tutarda noksan ve sıfır (0,00 TL) bakiye ile yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli düzeltmelerin yapılacağı ifade edilmiştir.

İdare tarafından verilen teminatların, vadelerine göre doğru hesaplarda takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 13: İller Bankası Ortaklık Payının Muhasebe Kayıtlarında Noksan Olarak Yer Alması

İdarenin vergi geliri paylarından İller Bankası Anonim Şirketi (AŞ) tarafından ortaklık payı olarak kesilen tutarların tamamının, 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında izlenmediği görülmüştür.

6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkındaki Kanun'un “Ortaklık yapısı ve sermaye” başlıklı 4’üncü maddesinin birinci fıkrasında; İller Bankası ortaklarının il özel idareleri ve belediyeler olduğu, aynı maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendinde ise; 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'a göre her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının yekûnu üzerinden aylık olarak %2 oranında kesilecek miktarın, bankanın ödenmiş sermayesine ekleneceği belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının mahiyetinin izah edildiği 178’inci maddesinde; bu hesabın, kanuni yetkilere istinaden mali kuruluşların sermayesine iştirak edilen tutarlar ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan tutarlar ile bu kuruluşlara ikrazen verilen ve mahsup edilen tutarların izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

İller Bankası AŞ verileri ve İdarenin muhasebe kayıtları incelendiğinde; İller Bankası AŞ tarafından İdarenin merkezi vergi geliri paylarından %2 oranında kesilen yekûn ortaklık payı 7.069.678,39 TL iken, 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında İller Bankası AŞ ortaklık payının 6.544.817,96 TL olarak takip edildiği tespit edilmiştir. Bu sebeple, bilançoda 240 no.lu hesap 524.860,43 TL noksan olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

İdare merkezi vergi geliri paylarından İller Bankası AŞ ortaklık payı olarak kesilen meblağın tamamının, 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında izlenmesi ve bu suretle mali tablolara doğru veri aktarılması gerekmektedir.

BULGU 14: Taksitlendirilerek Tecil Edilmiş Vergi Borcunun Muhasebe Kayıtlarında Noksan Olarak Yer Alması

Taksitlendirilerek tecil edilmiş olan kısa vadeli vergi borçlarının tamamının, 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabında takip edilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabının mahiyetinin izah edildiği 278'inci maddesinin birinci fıkrasında; bu hesabın, kanuni süresi içerisinde ödenmeyen vergi ve diğer yükümlülükler ile ertelenen veya taksitlendirilen vergi ve diğer yükümlülüklerin erteleme veya taksitlendirme vadesinin bir yılı aşmayan kısımlarının izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in aynı hesabın işleyişine dair 279'uncu maddesinde ise; vadesi geçmiş ertelenmiş veya taksitlendirilmiş vergi ve diğer yükümlülüklerin bu hesaba alacak, 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı, 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı yahut ilgili diğer hesaplara borç kaydedileceği belirtilmiştir.

İdarenin mali tabloları ve vergi borçlarına dair belgeler incelendiğinde; İdarenin taksitlendirilerek tecil edilmiş kısa vadeli vergi borcu 1.674.000,00 TL iken, 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabında takip edilen tecilli borç tutarının 924.362,61 TL olduğu tespit edilmiştir. Mevzubahis hatalı muhasebe takibi sebebiyle; bilançoda 368 no.lu hesap 749.637,39 TL tutarında noksan yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Yapılandırılarak tecil edilmiş kısa vadeli vergi borçlarının tamamının, 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabında izlenmesi ve bu suretle mali tablolara doğru veri aktarılması gerekmektedir.

BULGU 15: Ödeme Vadesi Bir Yıldan Daha Kısa Kredi Taksitlerinin Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Olarak Takip Edilmesi

Bir yıldan daha kısa vadede ödenecek olan kredilere ait taksitlerin, 300 Banka Kredileri Hesabı yerine 400 Banka Kredileri Hesabında izlendiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 300 Banka Kredileri Hesabının mahiyetinin izah edildiği 232'nci maddesinde; idarece, banka ve diğer finans kuruluşlarından sağlanan kısa vadeli (vadesi bir yıl veya faaliyet dönemi ile sınırlı olan) kredilere ilişkin tutarlar ile 400 Banka Kredileri Hesabında kayıtlı tutarlardan vadesi bir yılın altına inenlerin izlenmesi için bu hesabın kullanılacağı ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 400 Banka Kredileri Hesabının mahiyetinin izah edildiği 301'inci maddesinde ise; idarenin, banka ve diğer finans kuruluşlarına olan vadesi bir yıldan fazla borçlarının izlenmesi için bu hesabın kullanılacağı belirtilmiştir.

İdarenin mali tabloları ve kredilerin ödeme vadelerini gösteren belgeler incelendiğinde; ödeme vadesi bir yıldan kısa hususi banka kredilerine ait taksitlerin, 300 Banka Kredileri Hesabı yerine 400 Banka Kredileri Hesabında izlendiği tespit edilmiş olup bu sebeple, bilançoda 400 no.lu hesap 8.536.685,36 TL fazla, 300 no.lu hesap ise aynı tutarda noksan ve sıfır (0,00 TL) bakiye ile yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli düzeltmelerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Bir yıldan daha kısa bir vadede ödenecek olan banka kredilerinin, kısa vadeli yabancı kaynak olarak 300 Banka Kredileri Hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 16: Faaliyet Dönemi İçerisinde İfa Edilen Kıdem Tazminatına Dair Karşılık Ayırma ve Ödeme İşlemlerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

Cari yılda ifa edilen kıdem tazminatı için; karşılık ayırma ve ödeme işlemlerinde 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı yerine 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının kullanıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının mahiyetinin izah edildiği 281'inci maddesinde; bu hesabın, belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılan ve faaliyet dönemi içinde ödeneceği öngörülen kıdem tazminatları karşılıklarının izlenmesi için kullanılacağı, mezkûr Yönetmelik'in aynı hesabın işleyişine dair 282'nci maddesinde; ödenen tazminatların bu hesaba borç, ödemenin şekline göre ilgili hesaplara alacak; diğer taraftan 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının mahiyetinin izah edildiği 330'uncu maddesinde; bu hesabın, alakalı mevzuatı uyarınca belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılan uzun vadeli kıdem tazminatları karşılıklarının izlenmesi için kullanılacağı, bahsedilen Yönetmelik'in aynı hesabın işleyişine dair 331'inci maddesinde ise; vadeleri bir yılın altına düşen kıdem tazminatı karşılıklarının bu hesaba borç, 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde, faaliyet dönemi içinde ödeneceği öngörülen kıdem tazminatı karşılıklarının 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabında izlenmesi ve kıdem tazminatı ödemelerinin muhasebeleştirilmesi işleminde de yine 372 no.lu hesabın kullanılması lazım geldiği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, cari yılda ifa edilmiş olan 1.019.367,00 TL tutarında kıdem tazminatı için; karşılık ayırma ve ödeme işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı yerine 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabın kullanıldığı tespit edilmiştir. Kıdem tazminatı ödemesi gerçekleştiğinden yıl nihayeti mali tablolarında hataya sebebiyet vermeyen mevzubahis hal, mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, kayıtların mevzuata uygun şekilde yapılacağı ifade edilmiştir.

Kısa vadede ödeneceği öngörülen kıdem tazminatları için ayrılan karşılıkların 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabında takip edilmesi ve bu tazminatlar için yapılan ödemelerin de bu hesap üzerinden muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İhale Usulleri ile Temin Edilmesi Gereken Alımların Kısımlara Bölünmek Suretiyle Doğrudan Teminle Satın Alınması

İdare tarafından cari yılda gerçekleştirilmiş olan ve benzer mahiyete sahip muhtelif alımların, doğrudan temin sınırının altında kalmak için kısımlara bölünerek 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22/d maddesine göre tedarik edildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; eşik değerlerin altında kalmak maksadıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği belirtilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53'üncü maddesine istinaden hazırlanmış olan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ'in "Parasal limitler kapsamında yapılacak alımlar ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak alımlar" başlıklı 14'üncü maddesinde; 4734 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinde öngörülen ihale usulleriyle temin edilmesi gereken ihtiyaçların, parasal limitlerin altında kalacak şekilde adet, kısım yahut gruplara bölünmek suretiyle temin edilemeyeceği ve alım yapacak idarenin tabi olduğu parasal limitin, idarenin büyükşehir belediyesi mücavir alan hududu içerisinde bulunup bulunmadığına göre belirleneceği ifade edilmiştir.

22/d usulüyle yapılacak olan tedariklere ait parasal limitler 4734 sayılı Kanun'un "Eşik değerler ve parasal limitlerin güncellenmesi" başlıklı 67'nci maddesine istinaden her sene Kamu İhale Kurumu tarafından Resmî Gazete'de yayımlanmakta olup büyükşehir belediye hudutları dâhilinde bulunan idareler için 2024 yılı 22/d parasal limiti 622.756,00 Türk Lirası olarak belirlenmiştir. Yani bahsedilen parasal limite kadar olan tedarikler 22/d ile yapılabilecek, bu limitin üstünde kalan tedarikler ise 4734 sayılı Kanunda yer alan münasip ihale usullerinden biriyle yapılacaktır. Büyükşehir belediye hudutları içinde yer alan İdare de 622.756,00 TL'lik parasal limite tabidir.

Yapılan inceleme neticesinde; bahçe malzemesi alımı, taş duvar yaptırılması, akaryakıt alımı, hazır beton alımı ve iş makinesi çalıştırılması gibi tedariklerin, cari yıl içinde kısımlara bölünerek 4734 sayılı Kanun'un 22/d maddesine göre temin edildiği ve bu tedariklerin her birinin ayrı ayrı yekûnunun, 22/d usulü ile alım yapılabilmesi için belirlenmiş mali üst sınır 622.756,00 TL'yi aştığı tespit edilmiş olup bu vaziyet mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, kısımlara bölerek doğrudan temin usulüyle alım yapılmayacağı ifade edilmiştir.

İhtiyaçların rekabet ve eşit muamele temin edilmesi, kamu kaynaklarının verimli kullanılması için; ihale usulüyle yapılması lazım gelen alımların kısımlara bölerek tedarik edilmemesi gerekmektedir.

BULGU 2: Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilen ve Belli Süreyi Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22/d maddesine göre doğrudan temin usulü ile tedarik edilen ve bir defada değil belli bir sürede gerçekleştirilen mal alımlarında, yükleniciler ile sözleşme imzalanmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53'üncü maddesine istinaden hazırlanmış olan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ'in "Alımlara ilişkin uygulama esasları" başlıklı 4'üncü maddesinin beşinci fıkrasında; teslimi, sunumu veya yapımı belli bir süreyi gerektiren alımlarda sözleşme imzalanmasının zaruri olduğu ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede; hazır beton alımı ve akaryakıt alımı gibi bir defada değil belli bir sürede gerçekleşen tedariklerin, yüklenici ile sözleşme imzalanmadan 4734 sayılı Kanun'un 22/d maddesine göre gerçekleştirildiği tespit edilmiş olup bu vaziyet mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup mevzubahis tedariklerin sözleşme imzalanarak yapılacağı ifade edilmiştir.

Belli bir sürede gerçekleşecek mal alım işlerine dair 4734 sayılı Kanun'un 22/d maddesi kapsamında yapılacak tedariklerin, sözleşme imzalanarak temin edilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Bütçeye Konulan Ödenegin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21/f maddesi ve 22/d maddesinde belirtilen parasal limitler dâhilinde yapılan mal ve hizmet alımlarına dair harcamaların ayrı ayrı yıllık yekûnunun, 2024 yılı bütçesine bu maksatla konulan ödeneklerinin %10'unu, Kamu İhale Kurulunun uygun mütalaası olmadan aştığı görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (1) bendinde; *"Bu Kanunun 21 ve 22 nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamı, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamaz."* Hükmü yer almaktadır.

Mezkûr Kanun'un "Pazarlık usulü" başlıklı 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, idarelerin yaklaşık maliyeti 2.076.108,00 TL'ye kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımlarını pazarlık usulü ile temin edebileceği; "Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise, büyükşehir belediyesi hudutları dâhilinde bulunan idarelerin 622.756,00 TL'yi, diğer idarelerin 207.453,00 TL'yi aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlarının ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulü ile karşılanabileceği belirtilmektedir.

Buna göre, Kanun kapsamındaki idareler, hem 21'inci maddenin (f) bendi, hem de temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar hariç 22'nci maddenin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu maksatla konulan ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadan aşamayacaklardır.

31.12.2020 tarih ve 31351 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan "4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin (ı) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ"ın "Genel esaslar" başlıklı 4'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında; Kanun'un 62'nci maddesinin (ı) bendine göre, Kanun kapsamında yer alan ve bütçe sahibi olan kamu idarelerinin; Kanun'un gerek 21'inci maddesinin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar hariç 22'nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu maksatla konulan ödeneklerin %10'unu Kurulun uygun görüşü olmadan aşamayacağı, bu oran aşılarak Kuruma yapılan başvuruların reddedileceği, aynı Tebliğ'in 3'üncü fıkrasında ise; Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu maksatla konulan toplam ödenek tutarının dikkate alınacağı; mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı %10 oranının hesaplanacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile parasal limit dahilindeki 22'nci maddesinin (d) bendine göre yapılan mal ve hizmet alımlarında, aşağıdaki tablodan görüleceği üzere bütçeye bu maksatla konulan ödeneklerinin %10'unun, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aşıldığı tespit edilmiş olup bu vaziyet mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Tablo 10: Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Harcamalarda Ödenek Sınırı Aşımı Tablosu

Harcama Kalemleri	2024 Yılı Yekûn Ödenek Tutarı (TL) (A)	Yekûn Ödenek'in %10'u (Sınır) (TL) (B=A*%10)	22/d ve 21/f Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı (TL) (C)	Sınırı Aşan Tutar (TL) (D=C-B)	22/d ve 21/f Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı/ Yekûn Ödenek Tutarı (C/A)
Mal Alımı	44.567.400,00	4.456.740,00	28.750.657,00	24.293.917,00	0,65
Hizmet Alımı	51.334.200,00	5.133.420,00	10.247.321,78	5.113.901,78	0,20

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup mevzubahis hususta gereken hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21/f ve 22/d maddelerine istinaden parasal limit dahilinde gerçekleştirilen mal ve hizmet alımları için yapılan harcamalarda, bütçeye her biri için ayrı ayrı bu maksatla konulan ödeneklerin %10'u tutarındaki sınırın, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aşılması gerekmektedir.

BULGU 4: Garanti Öngörülen Bazı Mal Alım İhalelerinde Alınan Kesin Teminat Mektuplarının Sürelerinin Garanti Sürelerini Karşılamaması

İşe ait teknik şartnamelerinde garanti süresi yer alan iki mal alım ihalesinde, yüklenici firmalar tarafından verilmiş olan kesin teminat mektuplarının, belirtilen garanti sürelerinden daha kısa müddetli olduğu görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53'üncü maddesinde istinaden hazırlanmış olan Mal Alım İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Teminatlar" başlıklı 54'üncü maddesinin altıncı fıkrasında; kesin teminat mektuplarının süresinin, garanti süresi öngörülen alımlarda, garanti süresi dikkate alınmak suretiyle idare tarafından belirleneceği hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükmüne göre, tedarike dair garanti süresi belirlenmiş olan mal alımı ihalelerinde, yüklenicilerden, alınan mal için belirlenmiş garanti süresinden daha kısa süreli kesin teminat mektubu alınamayacağı anlaşılmaktadır.

Cari yılda ödemesi bulunan ve garanti süresi öngörülen mal alım ihalelerinin incelenmesi neticesinde;

-28.02.2024 sözleşme tarihli "Akaryakıt ve Madeni Yağ Ürünleri Mal Alımı" işinde; teknik şartnamenin 15'inci maddesinde; "*Teslim edilen tüm malzemeler imalat hatalarına karşı*

yüklenici firma tarafından en az bir yıl garanti altında olacaktır.” ifadesinin yer aldığı, ihalenin 28.02.2024-31.12.2024 tarihleri arası için yapıldığı ve bu tarihlere göre ilk gün yapılan teslimatın garantisinin bile 28.02.2025’e kadar sürdüğü, ancak yükleniciden alınan kesin teminat mektubunun ise 27.02.2025’e kadar muteber olduğu,

-01.12.2023 sözleşme tarihli “Araç ve İş Makinesi Lastiği Alımı” işinde; teknik şartnamenin 3.4’üncü maddesinde; “*Lastikler imalat, işçilik hatalarına ve anormal aşınmalara karşı teslim tarihinden itibaren asgari 2 (iki) yıl garantili olacaktır. ...*” ifadesinin yer aldığı, işe dair teslimatın 01.12.2023-27.12.2023 tarihleri arasında yapıldığı ve bu tarihlere göre asgari garantinin 01.12.2025’e kadar devam ettiği, ancak yükleniciden alınan kesin teminat mektubunun ise 02.12.2024’e kadar muteber olduğu,

tespit edilmiştir. Mevzubahis ihalelerde; garanti taahhüdünün yerine getirilmesinde güvence mahiyetindeki kesin teminat mektubunun, öngörülen garanti süresinden daha kısa meriyete sahip olması mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bu doğrultuda hareket edileceği ifade edilmiştir.

İhale dokümanında garanti öngörülmüş olan mal tedariklerinde, bu garantileri karşılayacak süreli kesin teminat mektupları alınması gerekmektedir.

BULGU 5: Bazı Mal Alım İhalelerinde Muayene ve Kabul Komisyonu Kurulmamış Olması

Cari yılda ödemesi bulunan “Akaryakıt Mal Alımı”, “Akaryakıt ve Madeni Yağ Ürünleri Mal Alımı” ve “C 20 Hazır Beton Mal Alımı” ihalelerinde; muayene ve kabul komisyonu kurulmadığı ve yüklenicilere muayene ve kabul komisyonu raporu olmadan ödeme yapıldığı görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun “Denetim, muayene ve kabul işlemleri” başlıklı 11’inci maddesinde; teslim edilen mal, hizmet, yapım veya yapılan işin muayene ve kabul işlemlerinin, idarelerce kurulacak en az üç kişilik muayene ve kabul komisyonları tarafından yapılacağı ifade edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 53’üncü maddesine istinaden hazırlanmış olan Mal Alımları Denetim Muayene ve Kabul İşlemlerine Dair Yönetmelik’in “Muayene ve kabul komisyonlarının kurulması” başlıklı 6’ncı maddesinde; yetkili makam tarafından biri başkan,

biri işin uzmanı olmak üzere en az üç veya daha fazla tek sayıda kişi ile yedek üyelerden teşekkül eden muayene ve kabul komisyonlarının kurulacağı ve mezkûr Yönetmelik'in "Kabul" başlıklı 25'inci maddesinde ise; sözleşme konusu malların teftiş, muayene ve testleri tamamlandığında, muayene ve kabul komisyonunun müspet raporu idarece kabul edilerek, ödemeye ilişkin belgenin tertibinde esas alınacağı belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri birlikte ele alındığında, ihale usulü ile tedariki gerçekleştirilen mal alımlarında; muayene ve kabul işlemleri için muayene ve kabul komisyonu tesis edilmesinin zaruri olduğu ve yalnızca bu komisyonun müspet raporuna istinaden işe dair ödeme yapılması lazım geldiği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, mevzubahis 3 mal alım ihalesinde; İdare tarafından muayene ve kabul komisyonu tesis edilmediği, komisyon mevcut olmamasından mütevellit muayene ve kabul tutanağı/raporu tanzim edilmediği ve bu işlere ait ödemelerin muayene ve kabul tutanağı/raporu bulunmadan yapıldığı tespit edilmiş olup bu vaziyet mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli çalışmaların ve işlemlerin yapılacağı ifade edilmiştir.

İhale usulü ile tedarik edilen mal alım işlerinde; muayene ve kabul komisyonu kurulması ve bu komisyonun tertip edeceği rapor/tutanak üzerine yüklenicilere ödeme yapılması gerekmektedir.

BULGU 6: Akaryakıt Mal Alımı İhalesinde Mevzuata Aykırılıklar Bulunması

6.879.020,00 TL bedelli ve açık ihale usulü ile gerçekleştirilen "Akaryakıt Mal Alımı"nda birden fazla hususta mevzuata aykırılık olduğu görülmüştür.

a) Öngörülemeyen Bir Hal Mevcut Değilken İş Artışı Yapılmış Olması

Birim fiyat teklif alınarak ihale edilen ve motorin (diğer) ile kurşunsuz benzin 95 oktan kalemlerinden müteşekkil "Akaryakıt Mal Alımı"nda, herhangi bir beklenmeyen hal mevzubahis değilken motorin (diğer) kaleminde %20 oranında iş artışı yapıldığı görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi" başlıklı 24'üncü maddesinde; mal ve

hizmet alımlarıyla yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen haller sebebiyle bir iş artışının zaruri olması halinde, artış mevzu olan işin;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya iktisadi olarak mümkün olmaması,

şartlarıyla, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale işlerde sözleşme bedelinin %20'sine kadar, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilceği ifade edilmiştir.

İşe ait sözleşmenin “Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi” başlıklı 24'üncü maddesinde de; iş artışı ile alakalı aynı hükümler yer almaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53'üncü maddesine istinaden tanzim edilmiş olan Kamu İhale Genel Tebliği'nin “Mal ve hizmet alımlarında iş artışı ve iş eksilişi” başlıklı 26'ncı maddesinin 26.3 alt maddesinde ise; Birden çok mal kaleminden oluşan mal alımlarında 4735 sayılı Kanun'un 24'üncü maddesi çerçevesinde iş artışı ve iş eksilişinde temel kuralın, her bir kaleme kalem tutarının %20'si oranına kadar iş eksilişi veya iş artışı yapılması olduğu belirtilmiştir.

Mevzubahis mal alım işine dair ihale dokümanı ve belgeler incelendiğinde; 06.10.2023 tarihli kararla, ihale kapsamındaki iş kalemlerinden olan motorinin, ihaledeki ilk miktarının ihtiyacı karşılamayacağını anlaşılmaması sebebiyle sözleşmedeki motorin bedelinin %20'si oranında iş artışı yapıldığı, bu kararda motorin ihtiyacının artışıyla alakalı herhangi bir öngörülme yer verilmediği ve motorin ihtiyacının noksan belirlenmesi sebebiyle iş artışı yapmak zorunda kalındığı tespit edilmiştir. Öngörülme bir hal mevcut değilken motorin kaleminde iş artışı yapılmış olması mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup mevzubahis hususta gereken hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Mal alım ihalelerindeki iş artışlarının, yalnızca işe dair öngörülemeyen halin/hallerin hâsıl olması sebebiyle yapılması gerekmektedir.

b) Fiyat Farkı Olarak Ödenecek Bedel İçin Ek Kesin Teminat Alınmaması

“Akaryakıt Mal Alımı”nda, fiyat farkı olarak ödenecek bedel için ek kesin teminat alınmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Kesin teminat” başlıklı 43’üncü maddesinde; taahhüdün sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak maksadıyla, sözleşmenin yapılmasından evvel ihale üzerinde kalan istekliden, ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle %6 oranında kesin teminat alınacağı belirtilmiştir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun “Ek kesin teminat” başlıklı 12’nci maddesinde ise; fiyat farkı ödenmesi öngörülerek ihale edilen işlerde fiyat farkı olarak ödenecek bedelin, sözleşme bedelinde artış meydana gelmesi halinde bu artış tutarının % 6 ‘sı oranında teminat olarak kabul edilen değerler üzerinden ek kesin teminat alınacağı ve fiyat farkı olarak ödenecek bedel üzerinden hesaplanan ek kesin teminatın hakedişlerden kesinti yapılmak suretiyle de karşılanabileceği ifade edilmiştir.

Mevzubahis mal alımına dair belgeler incelendiğinde; sözleşme bedelinin, ihale kalemlerinden olan motorinde yapılan %20’lik iş artışı ile 6.879.020,00 TL’den 8.240.520,00 TL’ye yükseldiği ve yüklenici firmadan sözleşme imzalanmadan evvel 500.000,00 TL tutarında alınan kesin teminat mektubunun iş artışı yapılmış sözleşme tutarını karşıladığı (sözleşme bedelinin %6’sı 494.431,20 TL), ancak fiyat farkı olarak hesaplanan tutar 2.778.715,77 TL için ise ek kesin teminat alınmadığı tespit edilmiştir. Yüklenici firmadan, iş artışı dahil sözleşme bedelinin %6’sından 5.568,80 TL (500.000,00 TL-494.431,20 TL) tutarında fazla alınan kesin teminat, fiyat farkı olarak hesaplanan bedele binaen alınması icap eden 166.722,95 TL’lik ek kesin teminat tutarını karşılamamakta olup bu vaziyet mevzuata aykırı bir hal teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup mevzubahis hususta gereken hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Mal alım ihalelerinde, fiyat farkı olarak hesaplanan tutarın %6’sı oranında ek kesin teminat alınması ve bu suretle lazım gelen güvencenin sağlanması gerekmektedir.

c) Mevzuatta Öngörülen Herhangi Bir Sebep Mevcut Değilken Yükleniciye Süre Uzatımı Verilmiş Olması

İhale dokümanına göre işin süresi 05.01.2024 tarihinde sona ermesine rağmen, yüklenici firmaya, mevzuatta öngörülen herhangi bir sebep mevcut değilken 11.01.2024 tarihine kadar süre uzatımı verildiği ve bu tarihe kadar akaryakıt alımına devam edildiği görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun “Mücbir sebepler” başlıklı 10’uncu maddesinde; doğal afetler, kanuni grev, genel salgın hastalık, kısmi yahut genel seferberlik ilanı ve gerektiğinde Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenecek benzeri diğer hallerin mücbir sebep sayılacağı, mevzubahis vaziyetlerin mücbir sebep olarak kabul edilmesi ve yükleniciye süre uzatımı verilebilmesi için;

- yükleniciden kaynaklanan bir kusurdan ileri gelmemiş olması,
 - taahhüdün yerine getirilmesine mani mahiyette olması,
 - yüklenicinin bu maniyı ortadan kaldırmaya gücünün kafi gelmemesi,
 - mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içerisinde yüklenicinin idareye yazılı olarak başvurması,
 - bu halin yetkili merciler tarafından belgelendirilmesinin,
- şartlarının zaruri olduğu ifade edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 53’üncü maddesine istinaden hazırlanmış olan Mal Alım İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin “Sözleşme tasarısı” başlıklı 15’inci maddesinde; İdarenin, sözleşme tasarısını, bu Yönetmelik’in ekinde yer alan tip sözleşmeyi esas alarak hazırlayacağı ifade edilmiş olup bu tip sözleşmeye göre hazırlanan işe ait sözleşmenin “Süre uzatımı verilebilecek haller ve şartları” başlıklı 25’inci maddesinde ise; mücbir sebepler ve idareden kaynaklanan sebepler süre uzatımı verilebilecek haller olarak sayılmıştır. Mücbir sebepler ve bunlarla alakalı süre uzatımı verilebilme şartlarının 4735 sayılı Kanun’un 10’uncu maddesi ile birebir aynı olmakla beraber, İdarenin sözleşmenin ifasına dair mükellefiyetlerini yüklenicinin kusuru olmaksızın, öngörülen süreler içinde yerine getirmemesi ve bu sebeple mesuliyeti yükleniciye ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi, bu vaziyetin taahhüdün yerine getirilmesine mani mahiyette olması ve yüklenicinin bu maniyı ortadan kaldırmaya

gücünün yetmemiş olması halinde de, işe mani sebeplere ve yapılacak işin mahiyetine göre, işin bir kısmına veya tamamına ait sürenin en az gecikilen süre kadar uzatılacağı belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri birlikte ele alındığında; mal tedarik ihalelerinde, mücbir sebeplerden ve/veya idareden kaynaklanan sebeplerden mütevellit yükleniciye süre uzatımı verilebileceği, süre uzatımı verilebilmesinin belli şartlara tabi olduğu ve bu şartların tamamının sağlanmaması halinde süre uzatımı verilemeyeceği anlaşılmaktadır.

İşe ait ihale belgeleri incelendiğinde; işe ait sürenin 05.01.2024 tarihinde nihayete erdiği, yeni akaryakıt alım ihalesi bidayet tarihinin 12.01.2024 olduğu, aradaki sürede akaryakıt ihtiyacının karşılanabilmesi maksadıyla 27.12.2023 tarihinde İdare tarafından işin süresinin 11.01.2024'e kadar uzatıldığı ve yükleniciye mevzuatta yer alan şartlar sağlanmadan süre uzatımı verildiği tespit edilmiştir. Hukuki mesnetten yoksun olan bu hal mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup mevzubahis hususta gereken hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Mal alım ihalelerinde, mevzuatta belirtilen haller ve şartlar mevcut değilken yükleniciye süre uzatımı verilmemesi gerekmektedir.

BULGU 7: Belediye Tarafından Yapılan Harcamalarda Tasarruf Tedbirlerine Riayet Edilmemesi

İdarenin; temsil, tören, ağırlama ve tanıtıma dair muhtelif harcamalarında, Tasarruf Tedbirleri Genelgelerinde yer alan hükümlere uyulmadığı görülmüştür.

17 Mayıs 2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Tasarruf Tedbirleri” hususundaki 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile “Tasarruf Tedbirleri” hususundaki 2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi meriyetten kaldırılmış olduğundan; 16.05.2024 tarihi ve evvelinde 2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi hükümleri, 17.05.2024 tarihi ve sonrasında ise 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi hükümleri muteberdir.

Mezkûr Genelgeler tasarruf tedbirleri hususunda benzer hükümler ihtiva etse de; 2024/7 sayılı Genelge’nin “Diğer Hususlar” başlıklı kısmına, tedbirlerin tatbikinin Hazine ve Maliye Bakanlığınca izleneceği, teftiş edileceği, Cumhurbaşkanlığına ve ilgili idarelere raporlanacağı, bu Genelge hükümleri hilafına iş ve işlemlerin tespit edilmesi halinde ise Cumhurbaşkanlığı ve ilgili idarelerce gerekli yaptırımların tatbik edileceği hükmü eklenmiştir.

Diğer yandan, 26.07.2024 tarihli ve 32613 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na ilave edilen ek madde 9’da; kamu kurum ve kuruluşlarının harcama ve uygulamalarının tasarruf tedbirlerine uygunluğunun idarelerince ve/veya Hazine ve Maliye Bakanlığınca izlenmesi ve teftiş edilmesi neticesinde, alınan tedbirlere aykırı iş ve işlemleri tespit edilenler hakkında tabi oldukları mevzuat uyarınca disiplin hükümlerinin uygulanacağı ve neticelerinin idarelerince Cumhurbaşkanlığına bildirileceği belirtilmiştir.

Yeni Genelge ile alınan tasarruf tedbirleri esaslı bir değişim göstermese de; tedbirlere uymayanlar hakkında hem Genelge hem de 5018 sayılı Kanun’a eklenen hükümler ile disiplin müeyyidesi tatbik edilmesi öngörülmüştür.

Her iki Genelge’de de; kamu kaynaklarının maksadına uygun azami tasarruf prensiplerine riayet edilerek kullanılmasının her kamu idaresi ve görevlisi için bir vazife ve aynı zamanda bir mecburiyet olduğu belirtilerek kamu idarelerinin harcamalarında tasarruf sağlanması, bürokratik işlemlerin azaltılması ve kamu kaynaklarının tesirli, iktisadi ve verimli kullanımına dair olarak tasarruf tedbirlerinin alındığı ifade edilmiştir.

Mezkûr Genelgelerin “Temsil, Tören, Ağırlama ve Tanıtım Giderleri” başlıklı kısmında; uluslararası toplantılar ile millî bayramlar hariç açılış, konferans, seminer, yıl dönümü ve benzeri kutlama ve organizasyonlara ilişkin faaliyetler sebebiyle gezi, kokteyl, yemek ve benzeri davetler tertip edilmeyeceği, hediye verilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Ayrıyeten, anılan Genelgelerin yine aynı başlıklı kısmında; yılbaşı ve bayram dönemlerinde kamu vazifelileri tarafından yalnızca elektronik ortamda tebrik-kutlama mesajlarının gönderileceği ve idarelerin tasarrufları altında bulunan kaynaklardan ajanda, takvim, plaket, hatıra, hediye, eşantıyon; alım, basım ve dağıtım türü işler yaptırılmayacağı tertip edilmiş olup kamu idarelerince mevzuattan kaynaklanan zaruretler icabı yapılan veya idare faaliyetleri ile doğrudan ilgili olan tanıtım giderleri hariç olmak üzere basın ve yayın organlarına ilan-reklam verilmeyeceği de izah edilmiştir.

Yapılan incelemede; İdarenin, Tasarruf Tedbirleri Genelgelerine aykırılık teşkil eden harcamalar yaptığı tespit edilmiş olup mevzubahis harcamalar nevi itibarıyla aşağıda yer almaktadır.

Milletlerarası toplantılar ve milli bayramlar haricindeki faaliyetlerine dair; öğretmenler günü sebebiyle öğretmenlere yemek verilmesi (02.01.2024-77.000,00 TL), 8 Mart dünya kadınlar günü sebebiyle karanfil alınması (15.03.2024-30.000,00 TL), 14 Mart tıp bayramı için canlı çiçek alınması (22.03.2024-12.000,00 TL) ve Trabzon etkinlikleri için baskısız çay alınması (29.03.2024-12.600,00 TL) şeklinde harcamalar yapılmıştır.

Yılbaşı ve bayram kutlaması sebebiyle; yılbaşı kutlama mesajı bedeli (11.03.2024-18.000,00 TL), yılbaşı kutlama mesajı bedeli (11.03.2024-3.000,00 TL), yılbaşı kutlama mesajı bedeli (11.03.2024-10.200,00 TL), ramazan bayramı için dergide yayımlanan mesaj bedeli (30.04.2024-3.000,00 TL), ramazan bayramı için internet sayfalarında yayımlanan mesaj bedeli (30.04.2024-20.400,00 TL), ramazan bayramı için mahalli gazetelerde yayımlanan mesaj bedeli (30.04.2024-12.300,00 TL) ve 23 Nisan kutlaması için mahalli gazetelerde yayımlanan mesaj bedeli (29.08.2024-18.000,00 TL) şeklinde harcamalar yapılmıştır.

Hediye verilmek üzere; cam kutulu kristal plaket yaptırılması (29.03.2024-25.920,00 TL), takvim kütüğü ve arkılığı yaptırılması (31.01.2024-190.800,00 TL), duvar saati yaptırılması (31.01.2024-270.000,00 TL) ve kütüklü takvim yaptırılması (25.12.2024-96.000,00 TL) şeklinde harcamalar yapılmıştır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, tasarruf tedbirlerine uyulacağı ifade edilmiştir.

Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım kapsamında yapılacak harcamalarda, Tasarruf Tedbirleri Genelgesi'ne/Genelgelerine uyularak kamu kaynaklarının iktisadi ve verimli bir surette kullanılması gerekmektedir.

BULGU 8: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

İdarede çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede

gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2024 yılında 2.666 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığının 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede, İdarede görev alan 91 işçiden 17'sinin 50 ile 100 gün arasında, 10'unun 100 ile 200 gün arasında, 12'sinin 200 ile 300 gün arasında 5'inin de 300 ile 400 gün arasında kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde, İdarede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin mevzuata uygunluk ve İdareye ek mali külfet getirmemesi amacıyla, biriktirilmeden zamanında ve düzenli olarak kullanılması gerekmektedir.

BULGU 9: Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı İçin Şirket İle Sözleşme İmzalanmaması

İdare tarafından temizlik işleri için Yomra Belediyesi Personel Ltd. Şti'den hizmet alımı yapıldığı ancak sözleşme imzalanmadığı görülmüştür.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 20'nci maddesinde; il özel idareleri, belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinin, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın, doğrudan hizmet alımı suretiyle birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası bu idarelere ait ve halen bu kapsamda hizmet alımı yaptığı mevcut şirketlerinden birine, bu nitelikte herhangi bir şirketi bulunmuyorsa münhasıran bu amaçla kuracakları bir şirkete gördürebileceği, ifade edilmektedir.

Bu maddeye istinaden çıkarılan “İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları İle Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar” 28/04/2018 tarihli ve 30405 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Bahse konu Usul ve Esasların, “Hizmetlerin gördürülmesi” başlıklı 6'ncı maddesinde, bu kapsamdaki hizmet alımlarında taraflar arasında sözleşme imzalanmasının zorunlu olduğu hükmü yer almaktadır.

İdare ile Yomra Belediyesi Personel Ltd. Şti. arasında personel çalıştırmasına dayalı hizmet alımına dair bir sözleşme yapılmadan hizmetlerin yürütüldüğü görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Mevzuat uyarınca İdare ile anılan şirket arasında personel çalıştırmasına dayalı hizmet alımına ilişkin bir sözleşme imzalanması gerekmektedir.

BULGU 10: Doğrudan Hizmet Alımı Kapsamında Çalıştırılan Personele İlişkin Olarak Belediye Şirketine Hakedişlerin Eksik Ödenmesi

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) kapsamında İdare şirketinde istihdam edilmeye başlanan işçilere yönelik olarak şirkete ödenmesi gereken hakedişlerin, SGK primi ve vergi tutarı kadar eksik ödendiği, dolayısıyla şirket tarafından söz konusu yükümlülüklerin ilgili kurumlara karşı zamanında yerine getirilemediği görülmüştür.

696 sayılı KHK ile yapılan düzenleme sonucunda belediyeler tarafından belediye şirketlerinden 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın personel alımı yapılmaktadır. Söz konusu personel için belediyeler tarafından kendi şirketlerine sözleşme koşullarına göre tespit edilen hakedişler ödenmektedir.

Yapılan incelemede; İdarenin kendi şirketinden temin ettiği personele yönelik olarak yapılan ödemelerin; net ücret, bireysel emeklilik kesintisi ve icra kesintisi toplamından oluştuğu, hakedişin gider kalemlerinden olan SGK primleri ve vergi tutarlarının ise zamanında ödenmediği görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından şirkete ödenmesi gereken personel hizmet bedellerinin sadece net ücret, bireysel emeklilik tutarı ve icra kesintisi toplamı üzerinden yapılan hesaplama sonucu bulunan tutar yerine, ilgili kamu idarelerine ödenmesi gereken ve hakedişin gider

kalemlerinden olan SGK primi ve çeşitli vergi tutarlarının dahil edilerek ödenmesi gerekmektedir.

BULGU 11: Sosyal Denge Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması

İdare ile Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası arasında akdedilen ve 2024-2025 yılını kapsayan Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesinde, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu ile belirlenen çerçevenin dışına çıkılarak sosyal denge ödemesi kapsamına girmeyen düzenlemelere yer verildiği görülmüştür.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 15'inci maddesinde, Belediyelerin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebileceği, ödenebilecek aylık tutarının, 4688 sayılı Kanun'a göre yapılan Toplu Sözleşme'de belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ile bu belediyede en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında yapılabilecek sözleşmeyle belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

4688 sayılı Kanunu'nun “Mahalli İdarelerde Sözleşme İmzalanması” başlıklı 32'nci maddesine göre, 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 15'inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere, ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediye başkanı arasında, Toplu Sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilmektedir. Yine yapılacak olan bu sözleşme bu Kanun'un uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmamaktadır.

4688 sayılı Kanun hükümleri uyarınca 3.9.2023 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2024 ve 2025 Yıllarını Kapsayan 7. Dönem Toplu Sözleşme'nin Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Mali ve Sosyal Haklar başlıklı Dördüncü Bölümünün “Sosyal Denge Tazminatı” başlıklı 1'inci maddesinin 1'inci fıkrasında ise; “Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine, 4688 sayılı Kanunun 32'nci maddesinde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde ödenebilecek sosyal denge tazminatı aylık tavan tutarı en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %120'sidir. Sosyal denge tazminatının verilmesi yönünde yapılabilecek sözleşmelerde, tavan tutarı aşmamak kaydıyla ödenebilecek tazminatın aylık

tutarı, görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre farklı olarak belirlenebilir.” denilmektedir.

Yukarıda belirtilen yasal düzenlemelerden de görüleceği üzere, sosyal denge sözleşmesinde sadece tavan tutarı aşmamak kaydıyla görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre ödenebilecek tazminatın aylık tutarı düzenlenebilecektir. Sosyal denge sözleşmelerine, yetkilendirilen husus dışında hükümler konulması ilgili mevzuata aykırı olacaktır.

Yukarıda belirtilen hükümlerin aksine İdare ile Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası arasında imzalanan sosyal denge tazminatı ödenmesinde verilen yetkinin dışında kalan çeşitli konuların da sözleşmeye konu edildiği görülmektedir.

Bu kapsamda Sözleşmenin;

1'inci maddesinde sözleşmenin amacı olarak, işverenin, mali gücünün elverdiği ölçüde kamu görevlilerinin ekonomik durumunu geliştirmek, sosyal ve kültürel düzeylerini yükseltmek, geleceğe güvenle bakmasını temin etmek, insanca yaşamasını sağlamak, aynı işi yapan kişiler arasında ücret dengesini sağlamak, emeğin karşılığını almak, adaletli ücret dağılımını temin etmek, ekonomik ve sosyal barışı sağlamak, çalışma performansını arttırarak verimli, demokratik ve katılımcı çalışma düzenini oluşturmak gibi sözleşme kapsamına girmeyen esasların amaç olarak ifade edildiği,

7'nci maddesinde işverenin hak ve yükümlülükleri ile ilgili çeşitli düzenlemeler yapıldığı,

8'inci maddesinde sendikanın yükümlülüklerine ilişkin çeşitli düzenlemeler yapıldığı,

10'uncu maddesinde belediyenin kuruluş ve tesisleri ile düzenlediği etkinliklerden, üyelerin ve bakmakla yükümlü oldukları eş ve çocukların ücretsiz veya indirimli olarak imkanlar nispetinde yararlanması içeren düzenlemeye yer verildiği,

Yine aynı maddede sendika için kurum içinde sağlanacak imkanlar ve duyuru panolarının temini ve sendikal çalışmalar için salon araç gereç kullanımı ile ilgili düzenlemelere yer verildiği,

11'inci maddesi de işyerine geliş ve gidiş için servis hizmeti veya toplu taşıma kartı

verilmesini içeren düzenlemeye yer verildiği,

görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, sosyal denge sözleşmesinin konusu memur ve sözleşmeli personele yapılacak sosyal denge tazminatı ödemesi tutarının belirlenmesi olup, sosyal denge ödemesiyle ilgili olmayan düzenlemelere sözleşmede yer verilmemesi gerekmektedir.

BULGU 12: Belediye Taşınmazlarının İhale Yapılmaksızın Ecrimisil Karşılığı Kullandırılması

İdarenin maliki olduğu ve üçüncü şahısların kullanımında bulunan gayrimenkullerin bir kısmı için; ihale yapılmadığı ve kira sözleşmesi imzalanmadığı görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun,

1’inci maddesinde, “.....belediyelerin..... satım, hizmet....., kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür.”

75’inci maddesinde, “...Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır. İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir.”

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun,

15’inci maddesinin altıncı fıkrasında; “Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır.”

Belediye meclisini vazife ve yetkilerinin izah edildiği 18’inci maddesinin (e) fıkrasında; “Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek.”

Belediye encümeninin vazife ve yetkilerinin izah edildiği 34'üncü maddesinin (g) fıkrasında; *“Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.”* şeklinde yer alan tanzimlerde, belediyelerin sahip olduğu gayrimenkullerin kiralanması ve kiralanma sonrası yapılacak işlemler belirlenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesine yapılan atıfa istinaden; belediyelerin sahip olduğu gayrimenkullerin gerçek ve tüzel kişilerce işgali üzerine, füzuli şagilden ecrimisil istenmesi, füzuli şagil tarafından rızaen ödenmeyen ecrimisil için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil yoluna gidilmesi ve işgal edilen belediye taşınmazının belediyenin talebi üzerine, gayrimenkulün, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, belediyeye teslim edilmesi lazım gelmektedir.

5393 sayılı Kanun'a göre üç yıla kadar olan kiralamalar encümence, üç yılı aşanlar ise meclis tarafından yapılmalıdır. Gayrimenkullerin üç yıldan fazla olarak kiraya verileceği hallerde meclis kararında gayrimenkulün kaç yıllığına kiraya verileceği belirlenmeli ve bu sürenin bitiminde yeniden ihaleye çıkılmalıdır. Sürenin bitiminde kiracının tahliyesinde 5393 sayılı Kanun'un 15'inci ve 2886 sayılı Kanun'un 75'inci maddesine göre işlem yapılmalıdır.

Belediyenin sahip olduğu gayrimenkullere ait dosyalar incelendiğinde, 13 gayrimenkulün; ihale olmaksızın ve kira sözleşmesi bulunmaksızın kullandırıldığı tespit edilmiştir. Kira sözleşmesi bulunmayan müstecirler işgalci olup alınan kira ise ecrimisil mahiyetindedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

İhale yapılmadan ve kira sözleşmesi olmadan üçüncü şahıslara ecrimisil karşılığında kullandırılan gayrimenkullerin, 2886 sayılı Kanun'a göre ihale yapılarak kiralanması ve bu kiralamalara dair sözleşme imzalanması gerekmektedir.

BULGU 13: Maddi Duran Varlıkların Peşin Satılmasına Dair Muhasebe Kayıtlarının Hatalı Yapılmış Olması

İdareye ait arsaların peşin olarak satılmasına dair işlemlerin muhasebeleştirilmesinde, 127 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabının kullanıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 127 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabının mahiyetinin izah edildiği 97'nci maddesinde; bu hesabın, mahalli idarelere ait maddi duran varlıkların taksitli satılması halinde ortaya çıkan alacaklar ile yukarıdaki hesapların kapsamına girmeyen ve bir yıl içerisinde tahsil edilmesi gereken diğer çeşitli faaliyet alacaklarının izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 250 Arazi ve Arsalar Hesabının işleyişine dair 189'uncu maddesinde; satılan arsa ve arazilerin, bir taraftan kayıtlı değerinin bu hesaba, satış bedeli ile kayıtlı değeri arasındaki olumlu farkın 600 Gelirler Hesabına alacak, satış bedelinin 100 Kasa Hesabı yahut 102 Banka Hesabı ya da ilgili diğer hesaplara, satış bedeli ile kayıtlı değeri arasındaki olumsuz farkın 630 Giderler Hesabına borç; diğer taraftan satış bedelinin 800 Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805 Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedileceği, taksitle satılan arsa ve arazilerin ise, kayıtlı değerinin bu hesaba, satış bedeli ile kayıtlı değeri arasındaki olumlu farkın 600 Gelirler Hesabına alacak, satış bedelinden doğan alacakların ilgisine göre 127 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabı yahut 227 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabına, satış bedeli ile kayıtlı değeri arasındaki olumsuz farkın 630 Giderler Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri birlikte ele alındığında, arsa yahut arazi satışlarında; taksitli satış yapılması halinde hâsıl olan alacağın 127 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabında izleneceği, peşin satış yapılması halinde satış bedelinin 100 Kasa Hesabı veyahut 102 Banka Hesabına kaydedileceği ve satışa dair herhangi bir alacak bulunmadığından 127 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabına ise kayıt yapılmayacağı anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; cari yılda peşin olarak gerçekleştirilmiş 2 arsa satışında, 127 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabının, satış bedeli tutarında borç ve alacak çalıştırılarak hatalı surette kullanıldığı tespit edilmiştir. Mevzubahis hesabın yanlış kullanımı mali tablolarda hataya sebebiyet vermese de mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, kayıtların doğru şekilde yapılacağı ifade edilmiştir.

Maddi duran varlıkların peşin satılmasına dair muhasebe kayıtlarının mevzuatta belirtildiği şekilde yapılması gerekmektedir.

BULGU 14: Taşınır Ambarlarının Kurulmaması

İdarede, Taşınır Mal Yönetmeliği hükümleri gereğince kurulması gereken taşınır

ambarlarının kurulmadığı görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesi ambarı; kamu idarelerine ait taşınırın kullanıma verilinceye kadar veya kullanımdan iade edildiğinde muhafaza edildiği yer olarak tanımlamıştır.

Harcama birimlerinin ve ilgili personelin taşınırın sağlıklı bir şekilde korunmasını sağlaması açısından, güvenli bir ambarda uygun koşullarda muhafaza edilmesi ve ambarın sadece resmi olarak görevlendirilen kişilerin kontrolünde olması önem arz etmektedir. Ancak İdarede fiziki koşulların yetersiz olduğu gerekçesiyle birimlere ambar tahsis edilmediği, kullanıma verilmeyen taşınırın güvenli olmayan koşullarda muhafaza edildiği tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda hareket edileceği ifade edilmiştir.

İdareye ait taşınır malların kaydının, muhafazasının ve kullanımının sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla taşınır ambarlarının kurulması gerekmektedir.

BULGU 15: Kredi Kartlarıyla Yapılan Bazı Tahsilatların Mevzuatta Belirtilen Süre İçerisinde İdarenin Kamu Sermayeli Bankalardaki Hesaplarına Aktarılmaması

Banka fiziki/sanal pos cihazları vasıtası ile yapılan bazı kredi kartı tahsilatının, 20 gün içerisinde İdarenin kamu sermayeli banka hesaplarına aktarılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 109 Banka Kredi Kartlarından Alacaklar Hesabının mahiyetini izah eden 73'üncü maddesinde; banka kredi kartları ile yapılan tahsilata dair olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için belirlenen usul ve esaslara uyulacağı hüküm altına alınmıştır.

4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 12'nci ve 16'ncı maddelerine istinaden hazırlanmış olan Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'nin "Uygulama ve kullanılacak araçlar" başlıklı 5'inci maddesinin üçüncü fıkrasında; yurt içinde yerleşik tüm bankalar vasıtasıyla kredi kartları ile yapılan tahsilatın azami 20 gün içerisinde alakalı idarenin kamu sermayeli bankadaki hesabına aktarılmasının zaruri olduğu ifade edilmiştir.

Kredi kartı ile yapılan tahsilat incelendiğinde; İdarenin kamu sermayeli banka hesaplarına aktarma süresinin 20 günlük müddeti aştığı, bazı vaziyetlerde ise aktarma süresinin

50 güne kadar çıktığı anlaşılmıştır. Mevzubahis tevhür, hem tahsilattan elde edilen nakit meblağın kullanımını geciktirmiş hem de mevzuata aykırı bir hal teşkil etmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Kredi kartı ile yapılan tahsilatın, İdarenin kamu sermayeli bankadaki hesaplarına, mevzuatta yer alan 20 günlük müddeti aşmayacak şekilde aktarılması gerekmektedir.

BULGU 16: Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması

İdare tarafından alınması gereken telekomünikasyon altyapı ve şebekelerinden geçiş hakkı bedellerine ilişkin herhangi bir tahsilat yapılmadığı görülmüştür.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesinde;

" ...

s) Geçiş hakkı: İşletmecilere, elektronik haberleşme hizmeti sunmak için gerekli şebeke ve alt yapıyı kurmak, kaldırmak, bakım ve onarım yapmak gibi amaçlar ile kamu ve özel mülkiyet alanlarının altından, üstünden, üzerinden geçmeleri için tanınan hakları,

ş) Geçiş hakkı sağlayıcısı: Geçiş hakkına konu olan kamuya ait ya da kamunun ortak kullanımında olan taşınmazlar da dahil olmak üzere, taşınmaz sahipleri ve/veya taşınmaz üzerindeki hak sahiplerini,

...

z) İşletmeci: Yetkilendirme çerçevesinde elektronik haberleşme hizmeti sunan ve/veya elektronik haberleşme şebekesi sağlayan ve alt yapısını işleten şirketi," tanımlamaları yapılmıştır.

Yine aynı Kanun'un "Geçiş hakkının kapsamı" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasında;

"Geçiş hakkı; elektronik haberleşme hizmeti vermek amacıyla, her türlü elektronik haberleşme alt yapısını ve bunların destekleyici ekipmanlarını, kamu ve/veya özel mülkiyete konu taşınmazların altından, üstünden, üzerinden geçirme ve bu alt yapıyı kurmak, değiştirmek,

sökmek, kontrol, bakım ve onarımlarını sağlamak ve benzeri amaçlarla söz konusu mülkiyet alanlarını bu Kanun hükümleri çerçevesinde kullanma hakkını kapsar.” hükmü ile,

“Anlaşma serbestisi” başlıklı 25’inci maddesinde;

“İşletmeci ile geçiş hakkı sağlayıcısı, ilgili mevzuata ve Kurum düzenlemelerine aykırı olmamak koşulu ile geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri saklı kalmak üzere serbestçe yapabilirler. İşletmeciler, Kurum tarafından istenmesi halinde yapılan anlaşma ile ekleri ve değişikliklerini, her türlü bilgi, belge ile yazışmaları Kuruma bildirmekle yükümlüdürler.” hükmüne yer verilmiştir.

Geçiş hakkı ve bu hakka uygulanacak ücret tarifesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Ulaştırma Altyapı Bakanlığı tarafından 27.12.2012 tarih 28510 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gercin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik’in “Geçiş hakkına ilişkin anlaşma” başlıklı 8’inci maddesine göre işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısı, geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları serbestçe yapabilirler.

Ayrıca Yönetmelik’in “Geçiş hakkı ücretleri” başlıklı 9’uncu maddesinde;

“(1) Geçiş hakkı kullanımında gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine ait mülkiyet alanları dışında kalan yerler için Geçiş Hakkı Sağlayıcısı tarafından, geçiş hakkını kullanan işletmeciden talep edilen geçiş hakkı ücreti, Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde belirtilen fiyatları aşamaz.

(2) Tapuda kamu kurum ve kuruluşları adına kayıtlı taşınmazlar için belirtilen ücret üst sınırı hariç olmak üzere, Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde yer alan üst sınırları belirten fiyatlar, her mali yılın başında Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırılarak tespit edilir.

(3) İlk yıldan sonraki geçiş hakkı ücretleri; bir önceki yıl geçiş hakkı ücretine en fazla Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırım yapılması suretiyle tespit edilir.” Düzenlemesi yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat gereği belediyeler tarafından, tarifiede tavan olarak belirtilen miktarlara da riayet edilmek suretiyle belediye mülkiyetinde, tasarrufunda veyahut sorumluluğunda olan taşınmazlardan geçiş hakkı talep eden telekomünikasyon firmalarından tahsil edilmek üzere geçiş hakkı ücreti belirlenmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemleri incelendiğinde; İdarenin yetki ve sorumluluk alanı içinde sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri araç ve gereçlere ilişkin geçiş hakkı ücretlerine belediye gelir tarifesinde yer verilmediği dolayısıyla söz konusu gelir kaleminin takip ve tahsilinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde, İdarenin gelir kaybının önlenmesi için altyapı geçiş hakkı bedellerinin belirlenmesi, takip ve tahsil edilmesine yönelik düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

BULGU 17: Ödenmeyen Vergi Alacaklarının Takibinde İzlenmesi Gereken Süreçlerin Yerine Getirilmemesi

İdarenin gelirleri arasında sayılan vergilerden ödeme süresi geçmiş olanların takibinde izlenmesi gereken haciz süreçlerinin yerine getirilmediği görülmüştür.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 55'inci maddesinde;

“Amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, 15 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir “ödeme emri” ile tebliğ olunur. Ödeme emrinde borcun asıl ve ferilerinin mahiyet ve miktarları, nereye ödeneceği, müddetinde ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde borcun cebren tahsil ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı, gerçeğe aykırı bildirimde bulunduğu takdirde hapis ile cezalandırılacağı kayıtlı bulunur. Ayrıca, borçlunun 114' üncü maddedeki vazifeleri ve bu vazifeleri yerine getirmede olduğu takdirde hakkında tatbik edilecek olan ceza bu ödeme emrinde kendisine bildirilir.”

60'ıncı maddesinde;

“Kendisine ödeme emri tebliğ edilen borçlu, 15 günlük müddet içinde borcunu ödemediği ve mal bildiriminde de bulunmadığı takdirde mal bildiriminde bulununcaya kadar bir defaya mahsus olmak ve üç ayı geçmemek üzere hapisle tazyik olunur. Hapisle tazyik kararı, ödeme emrinin tebliğini ve 15 günlük müddetin bitmesini mütaakip tahsil dairesinin yazılı talebi üzerine icra tetkik mercii hakimi tarafından verilir. Bu kararlar Cumhuriyet Savcılığınca derhal infaz olunur. İcra tetkik mercii hakimi tarafından verilen hapsen tazyik kararları her türlü harç ve resimden muaftır.”

62'nci maddesinde;

“Borçlunun, mal bildiriminde gösterilen veya tahsil dairesince tesbit edilen borçlu veya üçüncü şahıslar elindeki menkul malları ile gayrimenkullerinden, alacak ve haklarından amme alacağına yetecek miktarı tahsil dairesince haczolunur. (Ek fıkra: 16/7/2004-5228/12 md.) Maliye Bakanlığı amme alacaklarının takibinde haczolunacak malların tespiti amacıyla yapılacak mal varlığı araştırmasının şekli, alanı ve kapsamı ile araştırma yapılacak amme alacaklarının türü ve tutarını belirlemeye yetkilidir. Bu yetki alacaklı amme idaresi itibarıyla kullanılabilir. Borçlu tarafından başkasının olduğu beyan veya üçüncü şahıs tarafından ihtiyaten haciz veya istihkak iddia edilmiş bulunan malların haczi en sonraya bırakılır. Ancak haczolunan gayrimenkul artırmaya çıkarılmadan, borçlu, borcun itfasına yetecek menkul mal veya vadesi gelmiş sağlam alacak gösterirse gayrimenkul üzerinde haciz baki kalmak üzere gösterilen menkul veya alacak da haczolunur. Şu kadar ki, bu suretle mahcuz kalan gayrimenkulün idare ve işletmesine ve hasılat ve menfaatlerine tahsil dairesi müdahale etmez. Tahsil dairesi alacaklı amme idaresi ile borçlunun menfaatlerini mümkün olduğu kadar telif etmekle mükelleftir.”

64'üncü maddesinde;

“Haciz muameleleri, tahsil dairelerince düzenlenen ve alacaklı amme idaresinin, mahalli en büyük memuru veya tevkil edeceği memur tarafından tasdik edilen haciz varakalarına dayanılarak yapılır. Bu varakaların şekli ve ihtiva edeceği bilgiler Maliye Vekaletince belirtilir.”

75'inci maddesinde;

“Yapılan takip sonunda, borçlunun haczi caiz malı olmadığı veya bulunan malların satış bedeli borcunu karşılamadığı takdirde borçlu aciz halinde sayılır. Yapılan takip safhalarıyla bakiye borç miktarı bir aciz fişinde gösterilerek aciz hali tespit olunur.”

76'ncı maddesinde;

“Aciz halindeki borçlu hakkında teminat ve faiz aranmadan 48 inci madde hükmü tatbik olunabilir. Alacaklı tahsil dairesi aciz halindeki borçlunun mali durumunu zamanaşımı süresi içinde devamlı olarak takip eder.”

111'inci maddesinde;

"Bu Kanuna göre istenen mal bildirimini gerçeğe aykırı surette yapanlarla, yaşayış tarzları mal bildirimine uymayanlar üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümlere göre özetle; vadesinde ödeme yapılmazsa borçluya 15 gün içinde borçlarını ödemesi veya mal bildiriminde bulunması için bir "ödeme emri" düzenlenerek tebliğ edilir. Düzenlenen ödeme emrinde kişiye, borcunu zamanında ödemez veya mal bildiriminde bulunmazsa borcunun cebren tahsil edileceği ve mal bildiriminde bulununcaya kadar 3 ayı geçmemek üzere hapis ile cezalandırılacağı, mal bildirimini gerçeğe aykırı surette yaptığı takdirde ise 3 aydan 1 yıla kadar hapis ile cezalandırılacağı bildirilir. Ödeme emri üzerine hala ödeme yapılmamış ise "haciz varakası" düzenlenerek haciz işlemlerine başlanır. Bu kapsamda "mal varlığı araştırması" yapılır. Yapılan malvarlığı araştırmaları sonucunda haczedilen malın niteliğine göre 6183 sayılı Kanun' un ilgili maddeleri çerçevesinde satış işlemleri başlatılır.

Yapılan incelemelerde ise; yukarıda yer alan vergilendirme süreçlerinin işletildiği ancak bundan sonraki işlem olan 6183 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri çerçevesinde işlemlerinin başlatılmadığı tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; İdarenin ödenmeyen vergi alacakları ile ilgili olarak mevzuata uygun şekilde, haciz süreçlerinin yerine getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 18: Tahakkuk Eden Emlak, Çevre Temizlik ile İlan ve Reklam Vergilerinin Tahsilat Oranlarının Düşük Olması

Tahakkuku yapılan Emlak Vergisi, Çevre Temizlik Vergisi ile İlan ve Reklam Vergisinin toplam 31.246.565,72 TL lık kısmının tahsil edilmediği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediye Başkanının Görev ve Yetkileri" başlıklı 38'inci maddesinde aynen;

"Belediye başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

- a) *Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak,*

...

f) *Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek. ..."*

Denilmektedir.

Bu madde hükmüne göre belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etme görevi belediye başkanına verilmiş ve bu konuda belediye başkanı birinci derecede sorumlu kılınmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "Muhasebe Hizmeti ve Muhasebe Yetkilisinin Yetki ve Sorumlulukları" başlıklı 61'inci maddesinde ise Muhasebe Yetkilisine gelirlerin ve alacakların tahsili görevi verilmiştir.

İdare hesaplarında yapılan incelemede emlak vergisi, çevre temizlik vergisi ile ilan ve reklam vergisinin tahakkuk ve tahsil durumları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 11: Gelir Tahakkuk Tahsilat Durumları ve Oranları Tablosu

GELİR VE ALACAK ÇEŞİDİ	2023 YILINDAN DEVİR	2024 YILI TOPLAM TAHAKKUK	2024 YILI TOPLAMI DEVİR+TAHAKKUK	2024 YILI NET TAHSİLAT	2025 YILINA DEVREDEN TAHAKKUK	ORAN (%)
Bina Vergisi	10.345.307,78	19.646.009,01	29.991.316,79	16.797.404,57	13.193.912,22	56,01
Arsa Vergisi	12.412.904,77	5.179.058,03	17.591.962,80	3.678.856,76	13.913.106,04	19,79
Arazi Vergisi	146.718,22	107.918,20	254.636,42	62.097,56	192.538,86	24,39
Çevre Temizlik Vergisi	1.742.083,37	1.398.656,00	3.140.739,37	1.647.559,72	1.493.179,65	52,46
İlan Reklam Vergisi	1.425.087,42	113.202,84	1.538.290,26	84.461,31	1.453.828,95	5,49
TOPLAM	26.072.101,56	26.444.844,08	52.516.945,64	22.270.379,92	30.246.565,72	42,41

Yukarıdaki tabloda görüleceği üzere; önceki yıldan 26.072.101,56 TL vergi geliri tahakkukunun devredildiği, 2024 Yılı sonu itibarı ile toplam 26.444.844,08 TL vergi geliri tahakkuk ettirildiği böylece 2024 Yılı toplamının, 52.516.945,64 TL olduğu, 2024 Yılı içinde toplam tahakkukun, 22.270.379,92 TL'sinin, tahsil edildiği, 2025 Yılına 30.246.565,72 TL tahakkuku devredildiği ve belediye tahsilat oranının, % 42,41 'de kaldığı görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, kamu kaynağının elde edilmesinde görevli ve yetkili olanlar tarafından, vergi alacaklarının mevzuata uygun olarak zamanında tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 19: Bazı Avansların Kanuni Süresi İçerisinde Mahsup Edilmemesi ve Bu Avanslarla Alakalı Mevzuatta Yer Alan İşlemlerin Yapılmaması

Cari yılda verilmiş olan bazı iş avansların, bir aylık sürede mahsup edilmediği ve süresinde mahsup edilmemiş bu avanslara dair gerekli işlemlerin/kayıtların yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 160 İş Avans ve Kredileri Hesabına dair işlemlerin izah edildiği 125'inci maddesinde; her mutemetin, aldığı avansın harcadığı tutarlara dair ispatlayıcı belgeleri avansın verildiği tarihten itibaren en çok bir ay içinde vermek ve artan parayı iade etmekle mükellef olduğu, mutemetin işin tamamlanmasından sonra bir aylık sürenin bitimini beklemeksizin avans artığını iade ederek hesabını kapatmak mecburiyetinde olduğu, süresinde mahsup edilmeyen mutemet avansları veya iade edilmeyen avans artığının ise, mutemet adına 140 Kişilerden Alacaklar Hesabına alınacağı ve mutemet hakkında 6183 sayılı Kanun hükümleri mucibince işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in "16 Ön ödemeler" başlıklı 123'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında ise, ön ödemeler ile ilgili olarak bu Yönetmelik'te hüküm bulunmayan hallerde 5018 sayılı Kanun'un 35'inci maddesinde belirtilen yönetmelik hükümlerinin tatbik edileceği belirtilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 35'inci maddesine istinaden hazırlanmış olan Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in "Ön ödemelerde mahsup süresi ve sorumluluk" başlıklı 11'inci maddesinde; her mutemetin ön ödemelerden harcadığı tutara dair ispatlayıcı belgeleri, alakalı kanunlarında ayrıca belirtilmemiş olması halinde avanslarda bir ay içinde muhasebe yetkilisine vermek ve artan tutarı iade ederek hesabını kapatmakla mükellef olduğu, mutemetlerce süresi içinde mahsup edilmeyen avanslar hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin tatbik edileceği ve kanunen muteber bir mazereti olmaksızın avanslarını süresinde mahsup etmeyen mutemetler hakkında ise, ayrıca tabi oldukları personel mevzuatının disiplin hükümlerine göre de işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine binaen, her mutemedin ön ödemelerden harcadığı tutara ilişkin ispatlayıcı belgeleri ve ön ödeme artığını; avanslarda bir ay, işin tamamlanmasından sonra bir aylık sürenin bitmesini beklemeden, muhasebe yetkilisine

vermesi ve artan tutarı iade ederek hesabını kapatması icap etmekte olup avansın kanuni süresinde mahsup edilmemesi halinde ise avans, mutemet adına 140 Kişilerden Alacaklar Hesabında izlenmeli, bu alacak hakkında 6183 sayılı Kanun Hükümlerinin tatbik edilmeli ve mutemet hakkında tabi olduğu personel mevzuatının disiplin hükümleri işletilmelidir.

Cari yıldaki iş avansları incelendiğinde; bazı avansların bir aylık kanuni süre içerisinde mahsup edilmediği, kanuni süresi içerisinde mahsup edilmeyen bu avansların 160 İş Avans ve Kredileri Hesabından 140 Kişilerden Alacaklar Hesabına aktarılmadığı, yine bu avanslarla alakalı 6183 sayılı Kanun hükümlerinin tatbik edilmediği ve mutemet hakkında disiplin hükümlerine istinaden işlem yapılmadığı tespit edilmiş olup bu vaziyet mevzuata aykırılık teşkil etmektedir. (mevzubahis avanslar yıl nihayeti itibarıyla kapatıldığından bilanço hatasına sebebiyet vermemektedir)

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bu hususta mevzuata uygun hareket edileceği ifade edilmiştir.

Mutemetlere verilen avansların kanuni süresi içerisinde mahsup edilip edilmediğinin izlenmesi ve vaktinde mahsup edilmeyen avanslar ile alakalı mevzuatta yer alan hükümlerin tatbik edilmesi gerekmektedir.

BULGU 20: Bütçe Emanetlerinin Ödenmesinde Mevzuatta Belirtilen Sıraya Uyulmaması

Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen giderlerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun; “Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar” başlıklı 34’üncü maddesinin ikinci fıkrasında; “Kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilir.”, “Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları” başlıklı 61’inci maddesinin altıncı fıkrasında; “Muhasebe yetkilileri, 34 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki ödemeye ilişkin hükümler ile bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ödemeye ilişkin kontrol yükümlülüklerinden dolayı sorumludur...” hükümlerine yer verilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 320 Bütçe Emanetleri Hesabına ilişkin “Hesaba ilişkin işlemler” başlıklı 249’uncu maddesinde ise; “(...) b) Bütçe emanetlerinden yapılacak ödemeler Bütçe emanetine alınan tutarlardan gerek mali yıl içinde, gerekse yılı geçtikten sonra yapılacak ödemeler için muhasebe işlem fişi düzenlenir. Bütçe emanetlerine alınan tutarlar muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ilgililerine ödenir. Tutarın emanete alınması sırasında istihkak sahibine verilen veya istihkak sahibine verilemediği için muhasebe biriminde saklanan muhasebeleştirme belgesinin bir nüshası muhasebe işlem fişine bağlanır. Emanete alınan tutar bir defada ödenemediği takdirde, daha sonra yapılacak ödemelere ilişkin fişe, ilk ödemeye ait fişin yevmiye tarih ve numarası yazılır...” denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere idarelerin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde alınan mal veya hizmet karşılığı tutarlar 320 Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilir ve ödemeler giderin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre gerçekleştirilir. Emanet hesapta izlenen giderlerin ödenmesinin, kayda alınma sırasına göre gerçekleştirmesinden muhasebe yetkilileri sorumludur.

Yapılan incelemede, yukarıdaki mevzuat hükümlerine aykırı olarak ödemelerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda hareket edileceği ifade edilmiştir.

Nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen tutarlara ilişkin ödemelerin, giderlerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 21: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması İçin Tahsil Edilen Katkı Paylarının Zamanında Gönderilmemesi

İdare tarafından emlak vergisinin %10’u nispetinde ek tahakkuk yapılarak tahsil edilen taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ilişkin katkı paylarının, zamanında ilgili İdareye ödenmediği görülmüştür.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun “Taşınmaz kültür varlıklarının onarımına yardım sağlanması ve katkı payı” başlıklı 12’nci maddesinde belediyelerce, tahakkuk eden emlak vergisinin % 10’u nispetinde Taşınmaz Kültür Varlıklarının

Korunmasına Katkı Payı tahakkuk ettirileceği ve bunun emlak vergisi ile birlikte tahsil edileceği, tahsil edilen bu tutarların da tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde ödeneceği belirtilmiştir. Ayrıca tahsil edilen katkı paylarını söz konusu süre içinde il özel idarelerine yatırmayan belediyelerden, bu katkı paylarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği de düzenlenmiştir. Aynı madde de katkı paylarının, zamanında ve tam olarak ödenmesini sağlama hususunda belediye başkanlarına da sorumluluk yüklenmiş ve ödenmeyen payların, ilgili il özel idaresinin talebi üzerine belediyenin İller Bankasından aldığı genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek talep eden özel idareye gönderileceği belirtilmiştir.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un "Çeşitli hükümler" başlıklı 3'üncü maddesinde; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 12'inci maddesi kapsamında il özel idarelerince kullanılan haklar ve yetkiler ile yürütülen görevlerin, il özel idaresi bulunmayan illerde Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığınca yürütüleceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; İdare tarafından tahsili sağlanan 2.053.835,88 TL tutarındaki Katkı Payının ilgili İdareye gönderilmediği tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda hareket edileceği ifade edilmiştir.

İdare tarafından emlak vergisinin %10'u nispetinde ek tahakkuk yapılarak tahsil edilen, taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ilişkin katkı paylarının, zamanında ilgili İdareye ödenmesi gerekmektedir.

BULGU 22: Kalkınma Ajansı Payının Kamu İdareleri Payları Hesabında İzlenmemesi

İdare tarafından Kalkınma Ajansına ödenen katılım payının, Kamu İdareleri Payları Hesabında izlenmediği görülmüştür.

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Gelirler ve yönetilecek fonlar" başlıklı 19'uncu maddesinde; ajanslara, belediyelerin bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden borçlanma ve tahsisi

mahiyetteki gelir kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir oranında payın cari yıl bütçesinden aktarılacağı, Bakanlar Kurulunun belediyeler için belirlenen oranı yarısına kadar indirmeye yetkili olduğu belirtilmiştir.

Bu yetki doğrultusunda Bakanlar Kurulu 2011/2168 sayılı kararı ile bu oranı yarıya indirmiş ve belediyelerin bütçe gelirleri üzerinden kalkınma ajanslarına aktaracakları pay oranını binde beş olarak belirlemiştir.

Hesaplanan ve ödenen payın nasıl muhasebeleştirileceği ise Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde gösterilmiştir. Yönetmelik'in, 363 Kamu İdare Payları Hesabı ile ilgili 276 ve 277'nci maddelerinde; hesabın bütçe geliri olarak nakden veya mahsuben tahsil edilip, özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarların izlenmesi için kullanılacağı, bütçe geliri olarak tahsil edilip özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarlar bir taraftan bu hesaba alacak yazılırken 630 Giderler Hesabına borç yazılacağı, kayıtlı tutarlardan nakden veya mahsuben ödenen tutarların ise bu hesaba borç ve ilgili hesaplara alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri doğrultusunda, 363 Kamu İdareleri Payları Hesabının bütçe geliri olarak nakden veya mahsuben tahsil edilip, özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarların izlenmesi için kullanılacağı belirtildiğinden, 5449 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesi gereği ödenmesi gerekli olan katılım paylarının bu hesapta muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Ancak, yapılan incelemelerde 2024 yılına ilişkin olarak Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansına ödenmiş olan 380.508,94 TL tutarındaki kalkınma ajans payının, 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında izlenmesi gerekirken İdarenin bu tutarı doğrudan gider olarak muhasebeleştirdiği görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak yukarıda belirtildiği üzere, İdare tarafından kalkınma ajansı payının izlenmesi için 363 Kamu İdareleri Payları Hesabının kullanılması gerekmektedir.

BULGU 23: Büyükşehir Belediyesi Tarafından Otoparklardan Elde Edilen Gelirlerden Kuruma Aktarılması Gereken Payların Takibinin Yapılmaması

Trabzon Büyükşehir Belediyesince cadde ve sokaklar üzerinde otopark olarak tespit

edilen yerlerin işletilmesi neticesinde elde edilen gelirlerden, İdareye aktarılması gereken payların aktarılmadığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7’nci maddesinin (f) bendi uyarınca; karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek büyükşehir belediyelerinin yetkileri arasındadır.

Söz konusu Kanun’un “Büyükşehir belediyesinin gelirleri” başlıklı 23’üncü maddesinin (f) bendinde ise; 7’nci maddenin (f) bendine göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50’sinden sonra kalacak %50’si büyükşehir belediyelerinin gelirleri arasında sayılmaktadır.

Mezkur Kanun’un 23’üncü maddesinin son fıkrasında ise büyükşehir ve ilçe belediyelerinin birbirlerine yapmak zorunda oldukları ödemelerin zamanında yapılmamasından kaynaklanan her türlü zarardan ilgili belediye başkanları ve sayman sorumlu tutulmuştur.

Ancak yapılan incelemede, Trabzon Büyükşehir Belediyesi tarafından, Büyükşehir Belediyesi olduğu 2014 yılından denetim tarihi olan 2024 yılına yaklaşık 10 yıldır; yol, cadde ve sokaklar üzerinde araç park yeri olarak tespit edilen yerlerin işletilmesinden elde edilen gelirlerden İdareye herhangi bir pay aktarmadığı görülmüştür.

Trabzon Büyükşehir Belediyesinin 2024 yılı için, yol üzerlerinde araç park yeri olarak işletilen yerlerden elde ettiği gelirden, İdareye aktarılması gereken tutar kadar da, İdare gelir kaybına uğrayacaktır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda girişimlerde bulunulacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; İdarenin, Büyükşehir Belediyesinin otopark gelirlerinden payına düşen tutarın hesabına aktarılması için, Trabzon Büyükşehir Belediyesi nezdinde gerekli girişimleri yapması gerekmektedir.

BULGU 24: İmar Planı Değişikliğine Dair Değer Artış Payı Hakkında Yönetmelik Uyarınca Kurulması Gereken Kıymet Takdir Komisyonunun Kurulmaması

Uygulama imar planının değiştirilmesi sonucu taşınmazlarda meydana gelen değer artışlarının ekonomiye kazandırılabilmesi için İdare bünyesinde kıymet takdir komisyonu oluşturulmadığı görülmüştür.

15.09.2020 tarih ve 31245 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İmar Planı Değişikliğine Dair Değer Artış Payı Hakkında Yönetmelik’in “Amaç” başlıklı 1’inci maddesinde;

“Bu Yönetmeliğin amacı; uygulama imar planı değişikliği sonucu taşınmazda meydana gelecek değer artışının değer artış payı olarak kamuya kazandırılmasında; bu payın kapsamı, tespiti, kesinleşmesi, ödenmesi ve dağıtımına ilişkin iş ve işlemler ile diğer iş ve işlemlere yönelik usul ve esasları belirlemektir.”

“Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde;

“e) Kıymet takdir komisyonu: İdare bünyesinde ilgili lisans ve lisansüstü programlardan mezun olan, en az beş olmak üzere tek sayıda belirlenecek kişiden oluşturulan ve değer artış payını belirlemek üzere piyasa araştırması yapmakla, meri plan ve plan değişikliği açıklama raporu ve değerlendirme raporunu incelemek, değerlendirmek ve nihai değer artış payını tespit etmekle görevli komisyonu,”

“Kıymet takdir komisyonunun teşekkülü ve çalışma esasları” başlıklı 9’uncu maddesinde;

“(1) Kıymet takdir komisyonu; ilgili idarenin bünyesinde 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesi veya 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi kapsamında görev yapmak koşuluyla; şehir plancısı, harita (geomatik mühendisi/jeodezi ve fotogrametri mühendisi) mühendisi, mimar, inşaat mühendisi ile arazi yönetimi, kentsel dönüşüm, taşınmaz mal/gayrimenkul geliştirme ve yönetimi ile değerlendirme konularında lisans/yüksek lisans veya doktora yapmış ya da 6362 sayılı Kanuna göre yetkilendirilen lisanslı gayrimenkul değerlendirme uzmanlarından olmak üzere en az beş asıl ve 3 yedek üyeden oluşur. Belirtilen kapsamda yeterli personeli olmayan idareler, kıymet takdir komisyonunu lisans mezunu olan kişilerden oluşturur; bu durumdaki idareler, komisyonun en az iki üyesinin diğer kamu kurum ve kuruluşlarının bünyesinde bulunan yukarıda belirtilen nitelikleri haiz personelden temin edebilirler.

(2) Kıymet takdir komisyonları iki yıl süre ile görev yapmak üzere üst yöneticinin onayı ile komisyon başkanı da belirtilecek şekilde oluşturulur. Yıl içinde idarenin gerekli görmesi halinde yeni komisyon ya da komisyonlar kurulabilir.” Hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre uygulama imar planının değiştirilmesi sonucu taşınmazlarda meydana gelen değer artışlarının ekonomiye kazandırılabilmesi için idare bünyesinde kıymet takdir komisyonu oluşturulması gerekmektedir.

Söz konusu kıymet takdir komisyonunun kaç kişiden ve nasıl oluşacağı ile ne kadar süre görev yapacağı ilgili mevzuata düzenlenmiştir. Yapılan incelemelerde, İdare bünyesinde kıymet takdir komisyonun kurulmadığı görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda komisyon oluşturulacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, yukarıda yazılı açıklamalar gereğince İdare tarafından Kıymet Takdir Komisyonu kurulması gerekmektedir.

BULGU 25: İmar Programlarının Hazırlanmaması

İdarenin imar planlarına uygun olarak imar programının hazırlanmadığı görülmüştür.

3194 sayılı imar Kanunu'nun "*İmar Programları, Kamulaştırma ve Kısıtlılık Hali*" başlıklı 10' uncu maddesine istinaden belediyeler; imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 3 ay içinde, bu planı tatbik etmek üzere 5 yıllık imar programlarını hazırlamalıdır.

Bu program içinde bulunan kamu kuruluşlarına tahsis edilen alanlar, ilgili kamu kuruluşlarına bildirilmelidir. Beş yıllık imar programları sınırları içinde kalan alanlardaki kamu hizmet tesislerine tahsis edilmiş olan yerlerin bu program süresi içinde ilgili kamu kuruluşlarınca kamulaştırılması için gerekli ödenek, kamu kuruluşlarının yıllık bütçelerine konulmalıdır.

Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmelik'te imar programından ve tasarrufu kısıtlanan taşınmazlardan, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 30'uncu maddesinde tasarrufu kısıtlanan taşınmazların emlak vergisinin ödeme şekillerinden bahsedilmiş olup, imar planına uygun olarak imar programının hazırlanmasının hem kamulaştırma için gerekli ödeneğin ayrılmasında hem de kamulaştırılacak taşınmazın emlak vergisi uygulamasında önemli bir yeri bulunmaktadır.

İmar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren en geç üç ay içinde bu planı tatbik etmek üzere 5 yıllık imar programlarının hazırlanması gerektiğinin Kanun ile kurala bağlandığı

bu hükümlerle kanun koyucunun taşınmaz sahiplerinin haklarının sürüncemede bırakılan imar planlarıyla zarara uğramasının önüne geçmeyi ve özel mülk statüsünden çıkması planlanan ve bu niteliği itibarıyla tasarrufu kısıtlanan taşınmazlar için haksız mali yükümlülöklere engel olmayı amaçladığı, bu nedenle imar planına alınan yerler için, plan tarihinden itibaren en geç üç ay içinde imar programının hazırlanması gerektiğini öngördüğü anlaşılmaktadır.

İdarenin şehrin değişik kısımları için hazırlanmış ve yürürlöğe girmiş imar planları bulunmaktadır. Fakat bu imar planlarının yürürlöğe girmesinden itibaren üç ay içinde planlara uygun olarak imar planlarını uygulamak üzere hazırlanması gereken 5 yıllık imar programının hazırlanmadığı bu sebeple de emlak vergisinde kısıtlılık uygulamasının yapılamadığı görölmüşür.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda hareket edileceğı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Kanun'un açık hükmü gereğı imar planının yürürlöğe girmesinden itibaren bu programların süresi içerisinde hazırlanması için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

BULGU 26: İmar Programlarının Mevzuatta Öngörölen Süre Zarfında Hazırlanmaması Nedeniyle 1/10 Oranında Emlak Vergisi Uygulamasına Devam Edilmesi

İdare tarafından imar programlarının mevzuatta öngörölen süre zarfında hazırlanmaması nedeniyle, tasarrufu kısıtlanmış bina ve arsalara ilişkin emlak vergisinin 1/10 oranında uygulanmaya devam edildiğı görölmüşür.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 30'uncu maddesinde; kanunlar veya diğör mevzuatla tasarrufu kısıtlanan bina, arsa veya araziye ilişkin olarak emlak vergisinin, kısıtlamanın devam ettiğı süre zarfında 1/10 oranında uygulanacağı belirtilmiştir.

Mezkûr Kanun'un ilgili hükmüne dayanılarak yürürlöğe konulan Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmelik'in 2'nci maddesinde ise, imar planlarında, resmi yapılara, tesislere ve okul, cami, yol, meydan, otopark, yeşil saha, çocuk bahçesi, pazar yeri, hal, mezbaha ve benzeri umumi hizmetlere ayrılmış olması sebebiyle üzerinde inşaat yapılmasına izin verilmeyen arsalar ile esaslı değişiklik ve ilaveler yapılmasına izin verilmeyen binaların tasarrufu kısıtlanmış sayılacağı; bu hallerde kısıtlı vergilemenin, imar planının kesinleştiğı tarihi izleyen yılbaşından itibaren yapılacağı; kısıtlamanın, ilgili arsa veya binanın

bulunduğu alan imar programına alınincaya (imar programının kesinleştiği tarihe) kadar devam edeceği ifade edilmiştir.

Ayrıca, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 10'uncu maddesinde; imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 3 ay içerisinde bu planları tatbik etmek üzere 5 yıllık imar programlarının hazırlanacağı; aynı Kanun'un 13'üncü maddesinde ise imar planlarında umumi hizmetlere ayrılan yerlerden imar programına alınanlara ilişkin olarak emlak vergisi ödemesinin durdurulacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden anlaşılabacağı üzere, imar planlarında umumi hizmete ayrılan ve dolayısı ile mevzuat gereği tasarrufu kısıtlanan bina ve arsalarla ilişkin olarak emlak vergisi; imar planlarının kesinleştiği tarihi izleyen yılbaşından itibaren 1/10 oranında tahsil edilecek, imar planlarının tatbikine ilişkin imar programlarının hazırlanmasından itibaren ise emlak vergisi uygulaması durdurulacaktır.

İmar programları ise ilgili imar planlarının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 3 ay içerisinde hazırlanacaktır. Dolayısı ile mevzuat 1/10 oranında emlak vergisi uygulamasını, imar planlarının kesinleşme tarihinden bu planlara ilişkin programların hazırlanmasına kadar geçecek 3 aylık dönem için öngörmüştür.

İdare hesap ve işlemlerinin incelenmesinde; mevzuatta imar planlarının uygulanmasına ilişkin olarak 3 aylık zaman zarfında hazırlanması öngörülen imar programlarının tamamlanmadığı ve tasarrufu kısıtlanmış bina ve arsalarla ilişkin olarak 1/10 oranında emlak vergisinin genel bir uygulama olarak devam ettirildiği tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak İdarenin herhangi bir mali külfetle karşılaşmaması için, imar programlarının süresinde yapılması ve emlak vergisi uygulamasının mevzuatına uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 27: Bazı İşletmelerin, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyet Göstermesi

Belediye sınırları içinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyet gösteren işletmelerin olduğu görülmüştür.

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri

Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 2'nci maddesinde; Bu Yönetmelik'in, sıhhi ve gayrisihhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemleri kapsadığı, 4'üncü maddenin a ve n bentlerinde ise; yetkili idarelerin, Belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini, büyükşehir belediyesi sınırları ve mücavir alanlar içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe veya ilk kademe belediyesini, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi, organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliği olduğu, işyeri açma ve çalışma ruhsatının yetkili idareler tarafından bu Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için verilen izin olduğu ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "İşyeri açılması" başlıklı 6'ncı maddesi ile yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılıp çalıştırılmayacağı hükme bağlanmıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinde; İlçe belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek İlçe belediyelerinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "İşyeri açma izni harcı" başlıklı 81'inci maddesinde; "Belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir işyerinin açılması "İşyeri Açma İzni Harcına" tabidir." denilerek işyerlerinin açılması sırasında ilgililerden söz konusu harcın tahsil edileceği ifade edilmiştir.

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin 10'uncu maddesinde ise ruhsatsız olarak açılan veya ruhsata aykırı olarak işletilen işyerleri ile ilgili olarak, işyerinin açma ruhsatı alıp almadığını kontrol etmek, yetkili mercilerce verilen işyeri kapatma cezasını uygulamak, denetim ve gereken diğer işlemleri yapmak belediye zabıtasının görevleri arasında sayılmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yetkilendirilmiş idari birimler tarafından verileceği, yetkili idareden alınan ruhsat olmadan iş yerinin açılıp çalıştırılmayacağı ve açılan işyerlerinden "İşyeri Açma İzni Harcı" tahsil etmeye belediyelerin yetkili olduğu anlaşılmaktadır.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı ile ilgili olarak yapılan incelemede, 283 işletmenin işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyetlerini sürdürdüğü anlaşılmıştır.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, gerekli çalışmalara başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, belediye sınırları içerisinde faaliyette bulunan işyerlerine yönelik gerekli denetimlerin arttırılarak, ruhsatsız işletmelere yönelik hukuki süreçlerin başlatılması gerekmektedir.

BULGU 28: Ulusal Bayram Gününde Çalışacak İşletmelere İlişkin Ruhsat Verme İşlemlerinin Yapılmaması

Belediye sınırları içerisinde ulusal bayram gününde faaliyet gösteren iş yerlerinin tespiti ve tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının tahsiline ilişkin çalışma yapılmadığı görülmüştür.

7033 sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 01.07.2017 tarih ve 30111 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Kanun’un 1’inci maddesiyle 02.01.1924 tarihli ve 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmış, bunun yanında aynı Kanun’un 12’nci maddesiyle de, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 58’inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hafta tatili ve ulusal” ibaresi “Ulusal” şeklinde değiştirilmiştir.

Madde metni değişiklik yapılmadan önce “Hafta tatili ulusal bayram günlerinde çalışmaları belediyelerce izne bağlı iş yerlerine ruhsat verilmesi, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabidir.” şeklinde iken bahse konu değişiklikle birlikte hafta tatili ibaresi metinden çıkarılmış ve “Ulusal bayram gününde çalışmaları belediyelerce izne bağlı iş yerlerine ruhsat verilmesi, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabidir.” şeklinde düzenlenmiştir.

2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun’un 1’nci maddesine göre, 29 Ekim günü, Ulusal Bayramdır. Bayram 28 Ekim günü saat 13.00’ten itibaren başlar ve 29 Ekim günü devam eder.

Yukarıda yer verilen yasal düzenlemelere göre iş yerlerince hafta tatili ve genel tatil günlerinde çalışılması durumunda Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabi olunmayacak, ulusal bayram gününde faaliyet gösterildiğinde ise söz konusu harca tabi olunmaya devam edilecektir.

Yapılan incelemede, Belediye sınırları içerisinde ulusal bayram olan Cumhuriyet Bayramı’nda çalışan iş yerlerinin tespitine ve ruhsatlandırılmasına yönelik çalışmaların yapılmadığı ve buna bağlı olarak tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının takip ve tahsil edilmediği tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda çalışma yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının mükellefi olan Cumhuriyet Bayramı'nda çalışan iş yerlerinin tespiti yapılarak bu harcın takip ve tahsilinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 29: Emlak Vergisinin Tespitinde Dikkate Alınan Binaların İnşaat Sınıflarının Gerçeğe Uygun Şekilde Belirlenmemesi

Belediye sınırları içerisinde emlak vergisine tabi olan binaların inşaat sınıfları ayrımının, sınıflarının tayinine esas alınacak nitelikler ortaya konulmadan belirlendiği görülmüştür.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nda binaların bina vergisine, arsa ve arazilerin de arazi vergisine tabi olduğu, verginin matrahının ise bu Kanun hükümlerine göre belirlenen vergi değerinin olduğu ifade edilmiştir.

Bina, arsa ve arazinin, vergi değerlerinin takdirinde şehir, kasaba ve köylerin tabii, iktisadi ve bölgesel şartlarına göre nazara alınacak normlar ile uyulacak usul ve esaslar "Emlak Vergine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük" ile belirlenmiştir.

İlgili Tüzük'ün “Binaların inşaat sınıflarına göre ayrımı” başlıklı 10'uncu maddesinde;

“Binalar, aşağıdaki sınıflara ayrılır:

1- Lüks inşaat, 2- Birinci sınıf inşaat, 3- İkinci sınıf inşaat, 4- Üçüncü sınıf inşaat, 5- Basit inşaat,

Bu sınıflama, binanın yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan malzemenin cinsi, kalitesi ve benzeri hususlar nazara alınarak yapılır. İnşaat sınıflarının tayinine esas alınacak nitelikler Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan olunur.” ifadesi yer almaktadır.

Bina inşaat sınıflarının belirlenmesi amacıyla, Tüzük'ün 10'uncu maddesine istinaden, Hazine ve Maliye Bakanlığınca 15.12.1982 Tarih ve 17899 Sayılı Resmi Gazetede, “Bina İnşaat Sınıflarının Tespitine Dair Cetvel” yayımlanmıştır.

Söz konusu cetvelde; binanın yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan malzemenin cinsi, kalitesi ve benzeri hususlar dikkate alınarak bina sınıfları düzenlenmiştir.

Dolayısıyla, binanın emlak vergisinin hesaplanmasında dikkate alınacak inşaat sınıfı, cetvelde yer alan 10 kriterin değerlendirilmesi sonucunda tespit edilecektir. Bina inşaat sınıflarının doğru tespit edilmesi binaların vergi değerinin tespitinde büyük önem arz etmektedir.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 29'uncu maddesine göre binaların vergi değeri bina inşaat maliyet bedeli ile arsa payı değerinden oluşmaktadır. Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük'ün “*İnşaat maliyet bedelinin hesaplanması*” başlıklı 20'nci maddesine göre; inşaat maliyet bedeli, binanın dıştan dışa yüzölçümü ile metrekare normal inşaat maliyet bedelinin çarpılması suretiyle bulunmaktadır. Metrekare normal inşaat maliyet bedelleri; binaların kullanılış tarzları, inşaat neveleri ve sınıflarına göre Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca birlikte belirlenmekte ve uygulanacağı bütçe yılından önce ilan olunmaktadır.

Her bütçe yılından önce yayımlanan Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliğ eklerinde yer verilen “Binaların Metrekare Normal İnşaat Maliyet Bedellerini Gösterir Cetveller” incelendiğinde, metrekare normal inşaat maliyet bedellerinin bina sınıflarına göre belirlendiği görülmektedir. Bina sınıfının olması gerekenden daha düşük bir sınıf olarak belirlenmesi, inşaat maliyet bedelinin dolayısıyla bina vergi değerinin olması gerekenden daha az miktarda hesaplanmasına neden olacaktır.

Konuyla ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 14 Seri no'lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliğinde; binanın gireceği sınıfın, belirlenen özelliklerden yarıdan fazlasını taşıyıp taşımadığına bakılarak belirleneceği, binada anılan özelliklerden yarıdan fazlası yoksa, bu defa özellikleri itibarıyla en yakın olduğu sınıfın beyan edileceği, diğer taraftan, binanın bir alt veya üst sınıftan hangisine gireceği konusunda tereddüde düşülen hallerde, rayiç bedelin beyan edilmesinin esas olduğu da dikkate alınarak, bir üst sınıf bildirilmesi Tüzük'ün 3'üncü maddesinde; inceleme yetkisine sahip memurların, mükelleflerden emlakın genel durumuna, kullanılış tarzına ilişkin gerekli bilgileri isteyebileceği, 4'üncü maddesinde ise; inceleme yetkisine sahip memurların, vergi değeri takdir edilecek bina, arsa ve araziye gezip görebileceği ifade edilmiştir.

Ancak binaların sınıflarının belirlenmesi için, binalara ait proje ve yapı kullanma izin belgelerindeki yapıya ait niteliklerin incelemeye imkan verecek düzeyde tam olarak yer almadığı görülmüştür. Ayrıca binaların özelliklerini belirten herhangi bir belgenin bulunmadığı, idarenin de vergi değeri takdir edilecek binayı gezip gördüğüne ait bir tutanağın olmadığı tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda, ilçe genelinde yer alan ve emlak vergisine tabi binaların bina inşaat sınıflarına göre dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 12: İnşaat Sınıflarına Göre Bina Sayıları Tablosu

Bina İnşaat Sınıfları	Bina Adedi	Yüzde (%)
Lüks İnşaat	1	-
Birinci Sınıf İnşaat	76	0,24
İkinci Sınıf İnşaat	11.352	35,06
Üçüncü Sınıf İnşaat	20.159	62,26
Basit İnşaat	789	2,44
Toplam	32.377	100,00

Yukarıdaki tabloya göre, belediye sınırları içerisinde emlak vergisine tabi toplam 32.377 adet binanın 32.300 adedinin, yani toplam binalar içerisindeki %99,76'sının ikinci, üçüncü sınıf ve basit inşaat olarak belirlendiği görülmüştür. Ancak, İdare kayıtlarından söz konusu binaların Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Bina İnşaat Sınıflarının Tespitine Dair Cetvelde bulunan kıstaslara göre doğru değerlendirilip değerlendirilmediğine ilişkin bir sonuca varılamamıştır. Zira, binalara ait proje ve yapı kullanma izin belgelerinde belirtilen nitelikler bina inşaat sınıflarının belirlenmesi ve ayrılması için yeterli düzeyde değildir. Bunun için idarenin binanın genel durumuna ilişkin bilgileri temin etmesi ve idare personelinin vergi değeri takdir edilecek binayı gezip bina özelliklerini bir tutanakla tespit etmesi gereklidir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda çalışma yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, emlak vergisine tabi yapıların bina inşaat sınıflarının sağlıklı bir şekilde tespitini teminen, yeni yapılan binalarla ilgili olarak yapı niteliklerinin tam olarak aranması, mevcut binalarla ilgili olarak ise inşaat sınıflarının ilgili cetvele uygun bir şekilde tekrar belirlenmesi gerekmektedir.

BULGU 30: Yetkilendirilmiş Muayene Kuruluşuyla Meclis Kararı Olmaksızın Asansör Periyodik Kontrolüne İlişkin Hizmet Protokolü İmzalanması

A tipi muayene kuruluşu tarafından İdareye aktarılacak olan periyodik kontrol ücretinin hesaplanmasında esas alınacak fiyatın Belediye Meclisi tarafından belirlenmediği ve doğrudan Belediye Başkanı ile yetkili asansör kuruluşu arasında protokol yapıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15’inci maddesinin birinci fıkrasının (s) bendinde; belediye sınırları içerisinde, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak belediyenin yetkileri ve imtiyazları arasında sayılmıştır.

Ayrıca Kanun’un “Belediye meclisi” başlıklı 17’nci maddesinde de Belediye meclisinin, belediyenin karar organı olduğu ifade edilmiştir.

Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliği’nin “Periyodik kontrol ücretinin belirlenmesi” başlıklı 10’ uncu maddesinde;

“(1) Periyodik kontrol ücretinin hesaplanmasında esas alınacak olan fiyat, Komisyon kararı doğrultusunda EK-1’de belirtilen taban ve tavan fiyat aralığına göre ilgili idarenin karar organı tarafından belirlenir.

(2) Bir sonraki yıl için geçerli sayılacak olan taban ve tavan fiyatları, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca o yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranı kadar takip eden yılın Ocak ayı itibarıyla arttırılır ve Bakanlık tarafından ilan edilir.

(3) Periyodik kontrol ücreti, ilgili idare karar organı tarafından belirlenen fiyatın ilgili idare payı ile birlikte KDV hariç toplamına eşittir.” hükmü yer almaktadır.

Aynı Yönetmelik’in “Periyodik kontrol ücretinin tahsili” başlıklı 23’üncü maddesinin üçüncü fıkrasında ise, ilgili idare tarafından talep edilmesi ve protokolde belirtilmesi durumunda EK-1’de yer alan taban ve tavan fiyat aralığındaki ilgili idarece belirlenen fiyatın azami %10’unun protokol yapılan ilgili idareye A tipi muayene kuruluşunca aktarılacağı belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, belediyelerde karar organı belediye meclisleridir. Bu sebeple Belediyeye aktarılacak olan periyodik kontrol ücretinin

hesaplanmasında esas alınacak fiyatın Belediye Meclisince belirlenmesi ve yetkilendirilecek muayene kuruluşu ile yapılacak protokolde belirlenen fiyata ilişkin orana yer verilmesi gerekmektedir.

Ancak İdare ile firma arasında yapılan protokol incelendiğinde, belediye meclisi tarafından bu hususta karar alınmadığı ve doğrudan Belediye Başkanı ile protokol yapıldığı görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, asansör muayene kuruluşu tarafından İdareye aktarılacak olan periyodik kontrol ücretinin hesaplanmasında esas alınacak fiyata ilişkin Belediye Meclisince karar alınması ve buna ilişkin orana muayene kuruluşu ile idare arasında imzalanan protokolde yer verilmesi gerekmektedir.

BULGU 31: Sosyal Yardım Süreçlerini Detaylandıran Bir Düzenlemenin Bulunmaması

İdarece ihtiyaç sahiplerine gıda yardımı yapıldığı fakat bu yardımların nasıl yapılacağına yönelik usul ve esasları içeren bir düzenlemenin bulunmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun üçüncü bölümünde düzenlenen “Belediyenin Görev ve Sorumlulukları” başlıklı 14'üncü maddesinde; “...sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. ...Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirli olanların durumuna uygun yöntemler uygulanır...” ifadeleriyle belediyenin tespit edeceği ihtiyaç sahibi kişilere yardım yapabileceği hükme bağlanmıştır.

“Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15'inci maddesinin (b) bendinde ise, “Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.” hükmü ile yetkili olduğu konularda belediyeye yönetmelik çıkarma yetkisi verilmiştir.

İdarenin sosyal yardımlara ilişkin encümen kararları ve bu kararlara dayanak oluşturan başvuru sahiplerine yönelik yaptığı tahkikat çalışması dikkate alındığında; başvuru sahiplerinden ihtiyaç sahibi olduklarına ilişkin bir dilekçe, kimlik fotokopisi ve fakirlik belgesi istendiği, bunun üzerine başvurunun değerlendirilmesi sonucunda, yardım yapılır

yapılmayacağına ve yardımın niteliğine karar verildiği görülmüştür.

İdarenin bu işlemleri belediye işleyişinde teamülen uygulanan usul ve esaslardır. İhtiyaç sahiplerinin belirlenmesinde sorumludan sorumluya değişen nitelikte subjektif kriterlerin hakim olmasının önüne geçecek yazılı kurallar mevcut değildir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belediyenin görevleri arasında sayılan “*sosyal hizmet ve yardım*” hususunun Belediye açısından daha işlevsel ve sorumlularca yardımdan faydalanacak kişilerin daha somut ve objektif kriterlere göre belirlenmesini sağlamak amacıyla;

Aynı ve nakdi yardımın kapsamını ve bu yardımların ilgililere ulaştırılmasında izlenecek usul ve esasları düzenleyen,

Bu hizmet kapsamında yetkili ve sorumlu olacak kişi ve/veya komisyonların görevlendirilme usulü, yetki ve sorumluluklarını belirleyen,

İhtiyaç sahiplerinin belirlenmesinde yetkililerce hangi belge ve kriterlerin aranacağını kapsayan

Kanun'un ilgili hükmünün uygulanmasını sağlamak üzere Belediye Meclisince sosyal yardım usul ve esasları içeren bir yönetmelik çıkarılması gerekmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bulgu doğrultusunda çalışma yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; sosyal yardımların, bu konuda hazırlanacak usul ve esasları belirlenmiş bir yönetmelik kapsamında yapılması gerekmektedir.

BULGU 32: Otopark Hesabında Toplanan Meblağın Otopark Yapımı Yerine Cari Harcamalarda Kullanılması

Otopark bedeli olarak toplanan tutarların, maksadı dışında, mal ve hizmet alımlarında kullanıldığı görülmüştür.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun “Otoparklar” başlıklı 37'nci maddesinin üçüncü fıkrasında;

“... Kullanma izni alındıktan sonra otopark yeri, plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilemez. Bu fıkra hükmüne aykırı hareket edildiği takdirde ilgili idarece yapılacak tebligat üzerine en geç üç ay içerisinde bu aykırılık giderilir.

Mülk sahibi tebligata rağmen müddeti içerisinde gerekli düzeltmeyi yapmaz ise, belediye encümeni veya il idare kurulu kararı ile bu hizmet ilgili idarece yapılır ve masrafı mal sahibinden tahsil edilir. ...” Hükmü yer almaktadır.

3194 sayılı İmar Kanunu’nun 37’nci ve 44’üncü maddelerine istinaden çıkarılan Otopark Yönetmeliği’nin “Genel esaslar” başlıklı 4’üncü maddesinin birinci fıkrasında; binayı kullananların otopark ihtiyacının bina içinde veya parselinde karşılanmasının bu fıkra da belirtilenler haricinde zaruri olduğu belirtildikten sonra, otopark ihtiyacı kısmen veya tamamen parselinde karşılanamayan vaziyetler teferruatlı olarak sayılmıştır. Aynı fıkra da, otopark ihtiyacı karşılanamayan parsellerde, ihtiyacın komşu parsellerle ortak otopark uygulaması veya ada içi otopark uygulamaları şeklinde karşılanacağı, otopark olarak gösterilen yapı ya da bağımsız bölüm ile bu otoparkı kullanacak olan yapı yahut müstakil bölümlerin tapularında ayrı ayrı süresiz irtifak kurulacağı, tapu kütüğünün beyanlar hanelerinde bu mevzuda belirtme yapılması kaydıyla; 1500 metrelik yarıçap veya 2000 metrelik yürüme mesafesi içinde kamulaştırmaya konu olmayan başka parselden ya da binadan veya binaların zaruri olarak ayrılması gerekenler haricindeki müstakil otopark olarak ayrılmaya müsait olan bölümlerinden veyahut ticari otoparklardan karşılanacağı belirtildikten sonra yine çözüm sağlanamaması halinde, ilgili idarelerce, Yönetmelik’in 12’nci maddesinde yer alan esaslar dâhilinde bedel alınmak suretiyle bölge otoparkından yer tahsis edilerek ihtiyacın karşılanacağı ifade edilmiştir.

Diğer yandan, Yönetmelik’in “Otopark bedelinin tespit, tahakkuk ve tahsili” başlıklı 12’nci maddesine göre: otopark bedellerinin kamu bankalarından herhangi birinde açılacak otopark hesabına yatırılması ve bu hesapta toplanan meblağa yasaların öngördüğü faiz oranının uygulanması zaruri olup Yönetmelik’in “Otopark hesabından yapılacak harcamalar” başlıklı 13’üncü maddesine göre de; otopark hesabında toplanan meblağın otopark tesisi dışında başka bir maksatla kullanılmaması icap etmektedir.

Mevzuatın ilgili hükümlerinden anlaşılabacağı üzere; otopark ihtiyacının bina içinde veya parselinde karşılanması esas olup zaruri sebeplerle yukarıda belirtilen şekliyle otopark sağlanamayan vaziyetlerde; belediyece, bedel alınmak suretiyle bölge otoparkından yer tahsis edilerek ihtiyacın karşılanması mümkündür. Alınan bedelin kamu bankalarında açtırılan otopark hesabına yatırılması lazım gelmektedir. Hesapta toplanan meblağlar ise sadece bölge veya umumi otoparkların yapımında kullanılacak olup idarelerin başka harcamalarında kullanılamayacaktır.

Yapılan incelemede; cari yılda, otopark hesabında bulunan meblağın 380.694,00 TL’lik kısmının, mal ve hizmet alımlarında kullanıldığı tespit edilmiş olup toplanan otopark bedellerinin, cari ihtiyaçların tedarikinde kullanılması mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup mevzubahis hususta gereken hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

İdarenin otopark hesabında toplanan tutarların, mevzuatında belirtildiği üzere, yalnızca belediye hudutları içerisindeki otopark ihtiyacının karşılanması için kullanılması gerekmektedir.

BULGU 33: Hayvanları Koruma Kanunu’nda Öngörölmüş Olan Oranda Kaynak Ayrılmaması ve Harcama Yapılmaması

Hayvan bakımevi kurmak ve sahipsiz hayvanları toplamak, iyileştirmek ve bunlar sahiplendirilinceye kadar bakmak için; 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nda belirtilmiş olan oranda kaynak ayrılmadığı ve harcama yapılmadığı görölmüştür.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun, 02.08.2024 tarihinde yayımlanan 7527 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile başlığı “Yerel yönetimlerin sorumluluğu” şeklinde değiştirilmiş ek 1’inci maddesinin birinci fıkrasında; büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyelerin, sahipsiz veya güçten düşmüş yahut tehlike arz eden hayvanların muhafazası ve sahiplendirilinceye kadar bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması maksadıyla hayvan bakımevleri kuracağı ifade edilmiştir.

Yine aynı maddeye 7527 sayılı Kanun ile eklenmiş olan üçüncü fıkra; büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler bakımından, bu Kanun’un geçici 4’üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kaynağı ayırmayan belediye başkanı ve meclis üyeleri ile ayrılan kaynağı hayvan bakımevi kurmak, sahipsiz hayvanları toplamak, rehabilite etmek veya sahiplendirilinceye kadar bakmak için sarf etmeyen yahut bu kaynağı başka maksatlar için sarf eden belediye başkanı ve belediye yetkililerine altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verileceği hükmü yer almaktadır.

5199 sayılı Kanun’un, mezkûr Kanun ile değiştirilen geçici 4’üncü maddesinde birinci fıkrasında; büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyelerin,

31.12.2028 tarihine kadar ek 1'inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen hayvan bakımevlerini kurmakla ve mevcut bakımevlerinin koşullarını iyileştirmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Aynı geçici maddenin ikinci fıkrasında ise; belediyelerin, 31.12.2028 tarihine kadar birinci fıkra mucibince hayvan bakımevleri kurmak, rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek ve sahipsiz hayvanlara sahiplendirilinceye kadar bakmak için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayıracağı, bu oranın büyükşehir belediyelerinde binde üç olarak tatbik edileceği ve bu fıkra uyarınca ayrılan ödeneklerin başka bir maksat için kullanılamayacağı tanzim edilmiştir.

02.08.2024 tarihinde yayımlanan 7527 sayılı Kanun ile 5199 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklerle birlikte; nüfusu 25.000'i aşan belediyelerin tamamının, 31.12.2028 tarihine kadar hayvan bakımevi kurmak mesuliyetiyle birlikte; bakımevi kurmak, iyileştirme işlemlerini gerçekleştirmek ve sahipsiz hayvanları sahiplendirinceye kadar bakmak için en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayırma mesuliyeti de bulunmaktadır. Bu mesuliyetlerin icra edilebilmesi için ise; belirtilen oranda kaynağı ayırmayan belediye başkanı ve meclis üyeleri ile ayrılan kaynağı hayvan bakımevi kurmak, sahipsiz hayvanları toplamak, rehabilite etmek veya sahiplendirilinceye kadar bakmak için sarf etmeyen yahut başka maksatlar için sarf eden belediye başkanı ve belediye yetkililerine altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verileceği de değişikliklerle beraber mevzuata eklenmiştir.

Yapılan incelemede, İdare tarafından hayvan bakımevi kurmak için herhangi bir çalışma yapılmadığı; hayvan bakımevi kurmak, rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek ve sahipsiz hayvanlara sahiplendirilinceye kadar bakmak için 2023 yılı kesinleşmiş bütçe geliri 129.671.581,73 TL'nin binde beşi oranına tekabül eden 648.357,91 TL tutarında kaynak ayrılmadığı (herhangi bir kaynak ayrılmamıştır) tespit edilmiştir. Cari yılda, hayvan bakımı ve iyileştirilmesi için; yem alımı ve veterinerlik hizmet alımı yapılmış olup yekûn olarak 167.480,00 TL harcanmıştır. Hayvan bakımevi ve sahipsiz hayvanlara dair icra edilmesi lazım gelen faaliyetler için 5199 sayılı Kanun'da belirtilen oranda kaynak ayrılmaması ve harcama yapılmaması, mevzuata aykırılık teşkil etmekle birlikte hapis müeyyidesi de doğurabilecek bir husustur.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup 2025 yılı itibarıyla mevzuata uygun şekilde kaynak ayrıldığı ve hayvan bakımevinin yapımı ile alakalı çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Hayvan bakımevi kurulması ve hayvanların muhafazası, iyileştirilmesi ile bakımı faaliyetlerinin tesirli bir şekilde icra edilebilmesi için, mevzuatta belirtilen oranda kaynak ayrılarak harcama yapılması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>